

ΑΝΑΠΛΑΣΙΣ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΤΟΥ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΕΥΛΟΓΙΟΥ ΚΟΥΡΙΛΑ
ΛΑΥΡΙΩΤΟΥ
ΑΥΣΩΝ ΑΡΙΘ.

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΙΑΝ

ΥΠΟ ΤΗΝ ΑΙΕΤΟΥΣΙΝ

ΙΩΑΝΝΟΥ Ε. ΜΕΣΣΟΛΩΡΑ

Δ. Φ. ΥΦΗΡΕΤΟΥ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΚΑΙ ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΤΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ

ΕΤΟΣ Ε'.—ΤΟΜΟΣ Ε'.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Δ. ΚΟΛΛΑΡΑΚΗ ΚΑΙ Ν. ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ

Κάτωθεν τοῦ Ἀγαμέμνονος

1892

ΑΝΑΠΛΑΣΙΣ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΤΟΥ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ
ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ ΠΡΟΠΛΗΡΩΤΕΑ

Έσωτερικὸς δρ. 10. Ἐξωτερικὸς φρ. χρυσᾶ 10.
Πᾶς συνδρομητὴς θεωρεῖται καὶ μέλος ἀρχαίου.

ΤΙΜΗ ΕΚΑΣΤΟΥ ΣΩΜΑΤΟΣ ΤΟΥ Α' Β' Γ' ΚΑΙ Δ' ΕΤΟΥΣ ΠΡΟΚΑΤΑΒΑΛΛΟΜΕΝΗ

δραχμᾶν 10 ἐν τῷ ἔσωτερικῷ καὶ φράγκα χρυσᾶ 10 ἐν τῷ ἔξωτερικῷ.

Συνδρομηταὶ ἔγγραφοῦνται ἐν τῷ γραφεῖον τοῦ περιοδικοῦ, κειμένω ἐν τῇ ἐνοσίχθων τῶν ἁγίων Θεοδώρων, ὑπὸ Μιλτιάδου ἀριθ. 27, καὶ ἐν ταῖς βιβλιοπωλείαις Ἀνέστη Κωνσταντινίδου καὶ Γ. Κωσδώνη.

ΠΑΣΑ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΣΥΛΛΟΓΟΝ ΕΠΙΓΡΑΦΕΤΑΙ

Σύλλογον «Αναπλάσεως» Ἀθηνῶν.
Collège «Anaplasis» Athènes.

Πᾶσα δωρεὰ πρὸς τὸν Σύλλογον ἢ πρὸς τὸ ταμιεῖον τοῦ Ἀποστόλου Παύλου ἢ πᾶσα συνδρομὴ πρὸς τὸ περιοδικὸν πέμπεται πρὸς τὸν Πρόεδρον τῆς Ἀναπλάσεως Σ. Μητροπολίτην Ἀθηνῶν κ. Γερμανὸν ἢ πρὸς τὸν Ταμίαν τοῦ Συλλόγου, ἢ καὶ πρὸς τὸν Διευθυντὴν τοῦ περιοδικοῦ.

Τὰ πεμπόμενα χειρόγραφα δημοσιεύμενα καὶ μὴ δὲν ἐπιστρέφονται. Πᾶν ἄρθρον μὴ φέρων ὑπογραφήν προέχεται ἐν τῇ Διευθύνσει.

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ - Ι. Ε. ΜΕΣΣΟΛΩΡΑΣ - ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ
ΕΝ ἈΘΗΝΑΙΣ

ΕΝ ἈΘΗΝΑΙΣ 1 ΜΑΡΤΙΟΥ 1892.

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

Ἡ κατάστασις τῶν ψυχῶν μετὰ θάνατον κατὰ Ὁρθόδοξον καὶ Λατίνους καὶ αἱ παρατηρήσεις τῆς «REVUE» ὑπὸ τοῦ ἀρχιεπισκόπου πρίην Καθαλληνίας κ. Σπυρίδωνος. — Ἐνεργητικότης καὶ ἐνθουσιασμός, ὑπὸ Μ. Γ. Γαλανοῦ. — Ἐρωτήσεις περὶ ἐξελίξεως, ὑπὸ Α. Ἀθανασιάδου διηγήσου. — Τὸ Ἐδαγγέλιον ἐν σχέσει πρὸς τὰ ἐπαγγέλματα καὶ ἐπιτηδεύματα, ὑπὸ Ζησίμου Τυπάλδου καθηγητοῦ. — Στοιχειώδεις ἄρθροι τοῦ βίου, ὑπὸ Α. Μαιέριου καθηγητοῦ. — Ἐκ τῆς παραβολῆς τοῦ ἀσάτου υἱοῦ, ποίημα Ι. Γ. Γιαννοπούλου. — Εἰδήσεις. — Ἀλληλογραφία.

Η ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ΤΩΝ ΨΥΧΩΝ ΜΕΤΑ ΘΑΝΑΤΟΝ

ΚΑΤΑ

ΟΡΘΟΔΟΞΟΥΣ ΚΑΙ ΛΑΤΙΝΟΥΣ

ΚΑΙ ΑΙ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΤΗΣ «REVUE».

(Συνέχεια, βρα φύλλον 91, σελ. 1268).

Β'.

«Quod semper quod ubique, quod ab omnibus creditum est.» Εἰς ὃ πάντοτε, πανταχοῦ καὶ ἀπάντες πιστεύουσιν (Ἅγιος Βικέντιος Λέβανης).

Γάλλος τις τὴν ἐθνικότητα καὶ Καθολικὸς τὸ θρησκευτικὸν ἀπεθύνηκε διὰ τοῦ τύπου παρατηρήσεις τινὰς κατὰ τοῦ ἐνταῦθα ἐφημεριῶν τῶν Καθολικῶν αἰδ. Ἀδν-Παύλου, μεμφομένου αὐτοῦ, ὅτι παρέλειψε νὰ τελέσῃ καὶ αὐτὸς ἐν τῷ Καθολικῷ ναφ ἱερουργίαν τινὰ ὑπὲρ ἀνακούσεως τῆς ἀποπτάσης ψυχῆς τῆς Μεγάλης Δουκίσσης Ἀλεξάνδρας. Οὗτος δὲ ἀπολογούμενος, ἐδημοσίωσεν διὰ τῆς Ἐφημ. «Ἐθνικῆς» τῆς 29 Σεπτεμβρίου 1891, ἀ.) ὅτι ἡ Καθολι-

κὴ Ἐκκλησία δὲν ἐπιτρέπει εἰς τοὺς λειτουργοὺς τῆς νὰ δέωνται ὑπὲρ τεθνεώτων, οὔτινες δὲν ἠκολούθησαν ζῶντες τὰ δόγματα τῆς, β') ὅτι ἡ μεταστάσις Μ. Δούκισσα ἦτο Ὁρθόδοξος ἐπίστατος δηλὰ δὴ, μεταξὺ ἄλλων, ὅτι οἱ θανόντες εἰς δύο μόνον κατηγορίας διαφοροῦνται, εἰς κατατασσομένους ἐν τῷ Παραδείσῳ καὶ εἰς καταδικαζομένους εἰς τὴν αἰωνίαν Κόλασιν ἐπομένως, ἔλεγε, ἐὰν ἡ Α. Α. Τ. εὐρίσκηται εἰς τὸν Παράδεισον, οὐδεμίαν ἀνάγκην τῶν δεήσεων τοῦ ἔχει ἐὰν δὲ εἰς τὴν Κόλασιν, αἱ ἐκείνην τοῦ πρὸς τὸν Ὑψιστον οὐδεμίαν ὀφέλιαν δύναται νὰ παράσχῃ αὐτῇ διότι ἐν τῷ Ἄδῃ οὐκ ἔστι μετάνοια. Καὶ γ'), ὅτι δὲν βλέπει τὸν λόγον δι' ἃν τελοῦνται τὰ μνημόσυνα ὑπὲρ τῶν τεθνεώτων παρὰ τοῖς Ὁρθόδοξοις, ἀφοῦ οὗτοι δὲν πιστεύουσιν εἰς τὴν ὑπαρξὴν τοῦ καθαρτηρίου πυρός.

Τοὺς ἀνωτέρω ἰσχυρισμοὺς τοῦ αἰδ. Ἀδν-Παύλου περὶ τῆς διδασκαλίας τῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας καὶ ἕτεροι λόγοι ἐν τῶν ἡμετέρων κληρικοί τε καὶ λαϊκοὶ ἐν διαφόροις ἐφημερίσιν, καὶ ἡμεῖς διὰ τῆς ἐν τῇ «Αναπλάσει» τῆς 1ης Νοεμβρίου 1891 καταχωρηθείσης πραγματείας ἡμῶν ἐπαδείξαμεν ὕλως ἀνακριβῆς, ἀνασκευάσαντες σύνταμα διὰ βραχείων καὶ τὸ περὶ ὑπάρξεως καθαρτηρίου πυρός δόγμα τῆς Ἀντικῆς Ἐκκλησίας.

Ἀλλὰ τὴν πραγματείαν ἡμῶν ἐκείνην κατὰ τμήματα καὶ ἐν μέρει μεταφράσασα, ἡ ἐν Messail-St. Louis τῆς Γαλλίας γαλλιστὶ ἐκδιδομένη «Ἐπιθεώρησις τῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Ἀμετολῆς, ὄργανον τῆς ὑπὲρ τῆς ἐνώσεως τῶν Ἐκ-

κλησιῶν 'Εταιρίας' ἐν τῷ τοῦ μηνὸς Δεκεμβρίου τοῦ παρισπασθέντος ἔτους τεύχει αὐτῆς εὐημεροστέθη νὰ ἀπευθύνῃ ἡμῖν παρατηρήσεις τινάς.

Καὶ ἀπάσας μὲν συλλήβδην τὰς παρατηρήσεις ἢ ἐπιτάσεις ταύτας τῆς αἰδ. «Revue» θὰ ἤρκει νὰ καταρρίψῃ ἐκ βιάσων καὶ ὕλως ἀβασίμου καὶ ἀνυποστηρίκτους νὰ καταδείξῃ τὸ ἐπὶ τῆς μεταπίδος τῆς παρούσης τεθῆν ὕσον λακωνικόν, τόσον περιεκτικόν καὶ ἁρπικόν ἱστορικὸν πόρισμα τοῦ ἁγίου Βικεντίου Ἀδρίνης «Quod semper, quod ubique, quod ab omnibus creditum est», ἥτοι «εἰς ὃ πάντοτε πανταχοῦ καὶ πάντες ἐπίστανον», πλὴν ἀλλ' ὅμως ἐπειδὴ ἐξ αὐτοῦ τοῦ ποιοῦ τῶν αὐτῆς παρατηρήσεων ἀγόμεθα νὰ πιστεύσωμεν, ὅτι δὲν θὰ πεισθῆ ἐκ τῆς ἀξιωματικῆς καὶ ἀποφθεγματικῆς ταύτης ἀπαντήσεως ἡμῶν, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ὅτι θὰ χαρακτηρίσῃ αὐτὴν ὡς ὑπεκφυγὴν συζητήσεως, ἀναλαμβάνομεν τὸν κόπον ν' ἀπαντήσωμεν ἰδίᾳ εἰς ἐκάστην αὐτῆς παρατήρησιν τὰ δέοντα, τηροῦντες, ἐννοεῖται, τὴν εὐσχημοσύνην, ἀπάθειαν καὶ κοσμιότητα ἐκείνην, ἣν ἀπαιτεῖ πᾶσα ἐν γένει σπουδαία, ἐμβριθὴς καὶ σοβαρὰ συζήτησις καὶ μάλιστα θερησκονευτικὴ καὶ ἥτις κοσμιότης, ὀφείλομεν νὰ τὸ ὁμολογήσωμεν, χαρακτηρίζει καὶ τὸ ὕφος τῆς «Revue».

Καίπερ δὲ, κατὰ τὸν περὶ αὐτοῦ Θουκυδίδην, «Ἀταλαίπωρος τοῖς πολλοῖς ἡ ζήτησις τῆς ἀληθείας καὶ ἐπὶ τὰ ἐπισημα μᾶλλον τρέπονται», οἱ ὀλίγοι δυνάμενοι ὅμως ὀφείλουσι, καθ' ἡμᾶς, βασιλεύειν τὴν ζήτησιν αὐτῆς, ὅση αὐτοῖς δύναμις, καὶ οὐδὲν ἀταλαίπωρον ἀποδέχσασθαι. Τοῦτ' αὐτὸ ἐντέλλεται ἡμῖν καὶ αὐτὸς ὁ Σωτὴρ ἡμῶν, λέγων· «Ἐρευνᾶτε τὰς Γραφάς.» Καλῶς ὅμως ἐννοούμενον, ὅτι ἡ ζήτησις καὶ ἔρευνα τῶν ἐν ταῖς ἁγίαις γραφαῖς τεθησαυρισμένων θεῶν ἀληθειῶν τῶν Μυστηρίων καὶ τῶν δογμάτων τῆς Πίστεως δέον νὰ ἦ ἐντελὲς διάφορος τῆς συνηθούς. Ὁ ἔρευνῶν τὰς Γραφάς, ἀναγνωρίζων καὶ ὁμολογῶν τὸ ἀμυδρὸν καὶ ἀνεπαρκὲς τοῦ λογικοῦ φωτὸς πρὸς κατανόησιν αὐτῶν, ὀφείλει ἐν ταπεινώσει ψυχῆς ἐπικαλεῖσθαι εἰς φωτισμὸν καὶ ἐνίσχυσιν αὐτοῦ τὸ ὑπερφυσικὸν φῶς τῆς τὰ ἀσθενῆ θεραπευούσης καὶ τὰ ἐλλείποντα ἀναπληροῦσης θείας χάριτος. Πρὸ πάντων δὲ ἔχων ὡς ἀπαιτησίαν τὴν ἀρχὴν, ὅτι ἕκαστος ἑνθροπῶς ἰδίᾳ εἶνε ἐπίγειος, ἢ δὲ Ἐκκλησία ἐν τῇ ὁλομεισίᾳ αὐτῆς εἶνε οὐράνιος· ὅτι ὁ κληρὸς παντὸς ἀτόμου (μὴ ἐξαιρουμένου καὶ αὐτοῦ τοῦ τὸν ἀνώτατον καὶ ἀγιάτατον βαθμὸν τῆς ἱερωσύνης περιβεβλημένου, τοῦ ἐπισκόπου, εἴτε Κωνσταντινῆ, εἴτε Ρώμης εἴτε οὐτος, ἀδιάφορον), εἶνε ἡ ἕγνοια καὶ ἡ ἀμαρτία καὶ ὅτι ἡ τελεία γνώσις τῆς ἀληθείας, τὸ ἀλέυθαστον, καὶ ἡ τελεία ἀγιότης, τὸ ἀναμάρτητον, ἀνήκει εἰς μόνην τὴν ὁλομει-

λειαν τῆς μίσε, ἀγίας, καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας, ἐκ τῆς ὕψους χριστιανικῆς ταύτης ἀρχῆς, λέγω, ἀναχωρῶν ὁ ἔρευνῶν τὰς ἐν ταῖς ἁγίαις Γραφαῖς περιεχομένας δογματικὰς ἀληθείας, ὀφείλει νὰ ἔχη ὁδηγὸν ἀσφαλὴ καὶ βέβαιον τὴν ὑπὸ τῆς ἁγίας ταύτης ἐκκλησίας ἐν ταῖς ἐπὶ αἰκουμηνικαῖς Συνόδοις περὶ αὐτῶν ἀρισθεύσαν καὶ θεσπισθεύσαν διδασκαλίαν, καὶ ἐν γένει τὴν περὶ αὐτῶν Ἀποστολικὴν καὶ ἀρχαίαν παράδοσιν, τὴν παράδοσιν ἐκείνην, εἰς ἣν, κατὰ τὴν ῥηθείαν ἁγίων Ἐκφρασιν τοῦ ἁγίου Βικεντίου Ἀδρίνης, «πάντοτε, πανταχοῦ καὶ πάντες ἐπίστανον.»

Τῇ ἀρχῇ οὖν ταύτῃ στοιχοῦντες καὶ ἡμεῖς, φέρει ζητήσωμεν καὶ ἐρευνήσωμεν καὶ βασιλεύσωμεν τῇ λυδίᾳ λίθῳ τῆς ἁγίας Γραφῆς, τῆς ἀρχαίας παραδόσεως καὶ αὐτῆς τῆς λογικῆς, ἐν τίνι διδασκαλίᾳ εὐρηται ἡ ἀλήθεια, ἐν τῇ τῆς λατινικῆς Ἐκκλησίας, ἢ ὑποστηρίζει ἡ «Revue» ἢ ἐν τῇ τῆς Ὁρθοδόξου.

Παρατήρησις 1η

«Ἐὰν ἡ Ἐφημ. «Ἐθνικὴ» διηρημένους ἀκριβῶς τοὺς λόγους τοῦ αἰδ. καθολικοῦ ἐφημερίου Ἀθηνῶν, ὀφείλομεν νὰ ἀναγνωρίσωμεν ὅτι ἡ Γραικικὴ Ἐκκλησία κακῶς ἐκρίθη (à côté mal jugée) ἐν τῇ παρούσῃ περιστάσει. Δὲν εἶνε ἀκριβές, ὅτι ἡ Γραικικὴ Ἐκκλησία δὲν ἀναγνωρίζει ἄλλην διαμονὴν διὰ τὰς ψυχὰς εἰ μὴ τὴν αἰώνιον Παράδεισον καὶ τὴν αἰώνιον Κόλασιν (sic). Ἡ διδασκαλία αὕτη εἶνε τῶν Διαμαρτυρομένων, καὶ θὰ ἦτο ἀπολύτως ἀδίκον ν' ἀποδώσῃ τις αὐτὴν εἰς τὴν Γραικικὴν Ἐκκλησίαν.»

Ἀπάντησις

Διὰ τῆς παρατήσεώς τῆς ταύτης ἡ «Revue» ἀντὶ νὰ ἔρη, ὡς νομίζει, τὸ ἐκ τῆς ἀνακριβείας τοῦ αἰδ. Ἀπ-Παύλου προσγινόμενον, κατὰ τὴν ὁμολογίαν αὐτῆς, τῇ Ὁρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ ἕδικον, τοῦναντίον διπλασιάζει αὐτὸ, προσθεμένη εἰς τὴν ἀνακριβείαν ἐκείνου καὶ τὴν ἐαυτῆς. Ὅπως, ἐν τῇ παρατηρήσει αὐτῆς ταύτῃ ἰσχυρίζεται οὐδὲν πλὴν οὐδὲν κλαττον ἢ ὅτι ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία φρονεῖ, ὅτι αἱ ψυχὴ καὶ τῶν τε δικαίων καὶ τῶν ἁμαρτωλῶν λαμβάνουσιν ἀμέσως μετὰ θάνατον πλήρη καὶ τελείαν τὴν ἀνταπόδοσιν τῶν ἔργων αὐτῶν. Τοῦτο δηλοῖ ἡ φράσις αὐτῆς «αἰώνιον Παράδεισον καὶ αἰώνιον Κόλασιν.» Ἀλλ' αἰώνιον Παράδεισον καὶ αἰώνιον Κόλασιν ἢ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία δὲν ἀναγνωρίζει εἰμὴ μετὰ τὴν κοινήν ἀνάστασιν, κρίσιν καὶ τελείαν ἀνταπόδοσιν. Ὡς δὲ θέλομεν ἀποδείξῃ ἐν τῇ ἀμέσῳ ἐπομένῃ ἀπαντήσει ἡμῶν, τὸ φρόνημα τοῦτο ἔχει, ἐκτὸς τοῦ καθαρτηρίου πυρός, κοινὸν μετὰ τῶν Διαμαρτυρομένων ἢ Ἀυτικῆ Ἐκκλησίας.

Παρατήρησις 2α

Ἡ Γραικικὴ Ἐκκλησία ἀναγνωρίζει, ὅτι ψυχὴ τινεὶ δὲν εἶνε οὔτε ἀποχωρῶντος ἔργου, ὅπως εἰσέλθωσιν εἰς τὸν Παράδεισον, οὔτε πολὺ ἔνοχοι, ὅπως καταδικασθῶσιν εἰς τὴν Κόλασιν. Ἀναγνωρίζει, ὅτι αἱ ψυχὴ αὗται πάσχουσιν, ὅτι εἰσὶν ἐν τόπῳ ὀδύνης, λύπης καὶ στεναγμῶν διδάσκει δὲ ὅτι αἱ ἐκεῖται, αἱ ἀγαθαὶ πράξεις τῶν πιστῶν, καὶ πρὸ πάντων, ἡ ἀγία θυσία τῆς λειτουργίας συντελοῦσιν εἰς ἀπαλλαγὴν αὐτῶν. Ἐπὶ πάντων ἰδὼν σημείων τούτων ἡ διδασκαλία τῆς Γραικικῆς Ἐκκλησίας, εἶνε ἡ διδασκαλία τῆς ἀληθοῦς παραδόσεως, ἡ καθολικὴ διδασκαλία.»

Ἄ ἡμεῖς δὲν ἐδιδάσκαμεν ν' ἀναγνωρίσωμεν, ὅτι αἱ βεβαιώσεις τοῦ Ἀπ-Παύλου, ὡς ἀναγράφονται ὑπὸ τῆς «Ἐθνικῆς» οὐδόλας εἰσὶν ἀκριβεῖς, καὶ θὰ ἀπετέλουσαν ἀληθῆ συκοφαντίαν κατὰ τῆς Γραικικῆς Ἐκκλησίας (et constituerent une véritable calomnie contre l'Église grecque). Ἐσμὲν εἰλικρινεῖς καὶ ἀμερόληπτοι ὑπὸ τῶν αὐτῶν δὲ ἀσθημάτων ἐμπνεόμενοι, θέλομεν κρίνει καὶ τοὺς ἰσχυρισμοὺς τοῦ σεβασμιωτάτου Ἀρχιεπισκόπου.»

Ἀπάντησις

Ὡς βλέπει ὁ ἀναγνώστης, διὰ τῶν ἀνωτέρω παρατηρήσεών τῆς ἡ «Revue» καρίστησι κατὰ Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν συμφωνοῦσαν κατὰ πάντα εἰς τὸ περὶ καταστάσεως τῶν ψυχῶν δόγμα τῆς Ἀυτικῆς Ἐκκλησίας καὶ μονοῦ καὶ αὐτὸ τὸ καθαρτήριο αὐτῆς πρὸ ἀποδεχομένην. Ἡμεῖς βεβαίως δὲν ἐγκαλοῦμεν τὴν αἰδ. «Revue» ἐπὶ συκοφαντικῆς προθέσεως τὸν ἰσχυρισμὸν αὐτῆς τοῦτον ἀκούμεθα νὰ χαρακτηρίσωμεν ὡς λάθος ἀκούσιον καὶ ἀθῶον, προσερχόμενον ἐκ συγχύσεως ἰδεῶν ἢ ἐξ ἀπροσεξίας διὸ καὶ ἡμεῖς εἰλικρινῶς καὶ ἀπροκαταλήπτως κρινόμεν τὰς παρατηρήσεις αὐτῆς, ἀπαντῶμεν, ὅτι ἡ περὶ τῆς καταστάσεως τῶν ψυχῶν μετὰ θάνατον διδασκαλία τῆς Ὁρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, εἶνε ὕψους, ὡς λέγει, καὶ ὡς παρακατιόντες θέλομεν ἀποδείξῃ, ἡ διδασκαλία τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας, εἶνε ἡ διδασκαλία τοῦ ἱδρυτοῦ αὐτῆς ἄλλ' ἡ διδασκαλία αὕτη οὐ μόνον δὲν συναντᾶται καθ' ἅλα τὰ σημεῖα αὐτῆς πρὸς τὴν τῆς Λατινικῆς Ἐκκλησίας, ὡς εὐαρεστεῖται νὰ ἰσχυρίζεται ἡ «Revue», ἀλλὰ ποδυναντίον διαφέρει αὐτῆς οὐσιωδῶς σχεδὸν καθ' ἅλα. Ὅπως δὲ γείνη καταφανὴς καὶ καταδήλος ἡ διαφορὰ αὕτη, φέρει παραδείσωμεν ἐκ παραλήλου διδασκαλίαν τῶν δύο τούτων Ἐκκλησιῶν, πρῶτον, εἰς ὕσον ἀφορᾷ τὴν μετὰ θάνατον κατάστασιν τῶν ψυχῶν τῶν δικαίων, τ. ἔ. τῶν ἀγίων τῆς ἀπολαύσεως τῆς αἰώνιου μα-

καρίστητος, καὶ τῶν ἀμετανοήτων ἀσεβῶν καὶ ἁμαρτωλῶν, τ. ἔ. τῶν ἐνόχων τῆς αἰώνιου κόλασεως, καὶ μετὰ ταῦτα θέλομεν συγκρίνη, κρίνη καὶ διακρίνη τὴν διδασκαλίαν ἀμφοτέρων περὶ καταστάσεως τῶν ψυχῶν, τῶν δυναμένων σωθῆναι τῆς αἰώνιου τιμωρίας ἢ ἵνα μεταχειρισθῶμεν τὴν φράσιν τῆς «Revue», περὶ καταστάσεως τῶν ψυχῶν ἐκείνων, αἵτινες δὲν εἶνε οὔτε ἀποχωρῶντος ἔργου, ὅπως εἰσέλθωσιν εἰς τὸν Παράδεισον, οὔτε πολὺ ἔνοχοι, ὅπως καταδικασθῶσιν εἰς τὴν αἰώνιον Κόλασιν.

Καὶ ἡ μὲν Ἀυτικὴ Ἐκκλησία διδάσκει, ὅτι ἀπολυθεῖται τῶν σωματίων αἱ ψυχὴ, τῶν μὲν ἐν τῇ πίστει τοῦ Χριστοῦ καὶ μετανοίᾳ ἀληθεῖ εὐσεβῶς καὶ δικαίως τεθνεώτων, παραυτίκα, εἴτουν πρὸ τῆς δευτέρας τοῦ Χριστοῦ παρουσίας, ἀπολαύουσιν πλήρους καὶ τελείας μακαριότητος τῶν δὲ ἀσεβῶν καὶ ἀμετανοήτων ἁμαρτωλῶν αἱ ψυχὴ ὑπέρστανται τελείαν τὴν ἀτέλειον τῆς ἀσεβείας καὶ τῶν ποιηρῶν αὐτῶν πράξεων κόλασιν. Ἀλλὰς λέξασιν, ἡ Ἀυτικὴ Ἐκκλησία, ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἀνταπόδοσιν τῶν ἔργων, δὲν περιμένει τὴν ἡμέραν, ἐν ἣ καθῆσει ὁ Θεὸς κρίνει ζῶντας καὶ νεκρούς ἄλλ' ἐπισπεύδουσα τὰς μὲν ψυχὰς τῶν δικαίων, ἅμα τῷ χωρισμῷ αὐτῶν ἀπὸ τοῦ σώματος, ἀναπέμπει εἰς οὐρανοὺς, ἀξιοῦσα αὐτὰς παραυτίκα τῆς ἀπολαύσεως τελείας καὶ αἰώνιας μακαριότητος, ταῖς δὲ τῶν ἀμετανοήτων ἀσεβῶν καὶ ἁμαρτωλῶν δίκας εἰσπράττει τὰς ἐσχάτας καὶ εἰς τὸ αἰώνιον πῦρ συναθῆ. Καὶ ἐν τῷ σημεῖῳ τούτῳ συναντᾶται, οὐχὶ βεβαίως τῇ Γραικικῇ Ἐκκλησίᾳ, ὡς διατείνεται ἡ αἰδ. «Revue», ἀλλὰ τῇ τῶν Διαμαρτυρομένων, ἥτις ὡς θυράτηρ αὐτῆς, ἔσχεν ἐξ αὐτῆς, μεταξὺ ἄλλων, — περὶ ὧν ἄλλοτε — καὶ τὸ κληροδόχημα τοῦτο.

Ἴνα δὲ μὴ νομίση τις τῶν ἀναγνωστῶν τῆς «Ἀναπλάσεως», ὅτι ἀμαρτυροὶ καὶ ἀδέσποτα λέγομεν, παρατίθειμεν ἐνταῦθα τὴν περὶ τοῦτου ἐπίσημον διδασκαλίαν τῆς Ἀυτικῆς Ἐκκλησίας. Οὕτω ἢ ἐν Φλωρεντίᾳ Σύνοδος ὀρίξει τὰδε : «Credimus illorum animas, qui post baptismum susceptum, nullam omnino peccati maculam incurrerunt, illas etiam animas, quae post contractam peccati maculam vel in suis corporibus vel eisdem exuta corporibus sunt purgatae, in coelum mox recipi, et intueri clare ipsum Deum arinum et unum sicuti est». (Gene. Florent. oct. XXII) ἥτοι πιστεύομεν... ὅτι αἱ ψυχὴ τῶν οὐδαμῶς ἑπικανθέντων ὑπὸ ἁμαρτίας μετὰ τὸ βάπτισμα εἶνε αἱ ψυχὴ, αἵτινες μολυνθεῖσαι ὑπὸ τῆς ἁμαρτίας, ἐκαθαρίσθησαν, εἴτε ἐν τοῖς ἐαυτῶν σώματι διατελοῦσαι, εἴτε ἀπεκδυθεῖσαι αὐτά, παραυτίκα, ἀναλαμβάνονται εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ

θεωροῦσι καθαρῶς αὐτὸν τὸν ἕνα καὶ τριαδικὸν Θεὸν ὡς ἐστίν» (Συνόδ. Φλωρ. Πρακτ. κβ')

Κατὰ τὴν ἐπίσημον λοιπὸν ταύτην διδασκαλίαν τῆς Ἀντικῆς Ἐκκλησίας, αἱ μετὰ τὸ Βάπτισμα ἀκηλίδωτοι διαμεινῶσαι ἀπὸ πάσης ἁμαρτίας ψυχαί, ὡς καὶ αἱ ὑπαικθεῖσαι μὲν διαφόρους ἁμαρτίας, πλὴν καθαρθεῖσαι πρὸ τοῦ θανάτου τῷ πνευματικῷ λουτρῷ τῆς μετανοίας καὶ ἐξομολογήσεως, ἕνα τῷ χωρισμῷ αὐτῶν ἀπὸ τοῦ οὐραίου σώματος, εἰσέρχονται εἰς τὴν ἡτοιμασμένην αὐταῖς βασιλείαν τοῦ Θεοῦ ἀπὸ καταβολῆς κόσμου ἀπολαύουσι τῶν ἀνεκκαλήτων ἐκείνων ἀγαθῶν, ἃ ἡτοίμασεν ὁ Θεὸς τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν, καὶ τὰ ὅποια κατὰ τὴν ὑψηλὴν ἐκφρασίαν τοῦ οὐρανοβέβητος Ἀποστόλου, ἀδελφοί μου οὐκ οἶδε, καὶ οὐδ' οὐκ ἤκουσα, καὶ ἐπὶ καρδίᾳ ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη» (Α'. Κορινθ. β', 9) ἀπολαύουσι τ. ε. πλήρους καὶ τελείας ὑπερφυσικῆς μακαριότητος τοῦτο σημαίνει ἀκριβῶς ἡ χάρις ἐκείνη τοῦ «δὲν καθαρῶς τὸν ἕνα καὶ τριαδικὸν Θεὸν ὡς ἐστίν» (intueri clare ipsum Deum trinum et unum sicuti e- t.) Τῆς δὲ πλήρους καὶ τελείας ταύτης μακαριότητος ἀξιοῦνται καὶ αἱ ἐν τῷ καθαρτηρίῳ πυρὶ ἀποτινύουσαι τὴν ποινὴν αὐτῶν ψυχαὶ εὐθὺς ἕνα καθαρθεῖσαι ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν.

Ἀφ' ἑτέρου δέ, κατὰ τὴν αὐτὴν Λατινικὴν Ἐκκλησίαν, οὐ μόνον αἱ ψυχαὶ τῶν ἀσεβῶν καὶ ἀπίστων καὶ τῶν ἀμετανοήτων ἁμαρτωλῶν, ἀλλὰ καὶ αὐτῶν τῶν μετανοησάντων μὲν, μὴ σθένων δὲ τὸν καιρὸν νὰ ἀσκήσωσιν ἔργα μετανοίας, ὑφίστανται ἕνα τῷ θανάτῳ πλήρη καὶ τελείαν τὴν ἀντίξιον τῶν ἔργων αὐτῶν τιμωρίαν, βασανιζόμεναι διὰ τῆς αὐστηροτέρας καὶ ὀδυνηροτέρας τῶν κολάσεων, οἷα ἐστὶν ἡ διὰ τοῦ αἰωνίου πυρὸς αἱ μὲν, ἢ διὰ τοῦ καθαρτηρίου πυρὸς αἱ δέ. Ἡ περὶ τοῦτου ὁμολογία τῆς «Revue» ἀπαλλάσσει ἡμᾶς τοῦ κόπου τοῦ νὰ ἐπαγγώμεν ἐπισήμους μαρτυρίας.

Φέρε ἴδωμεν ἤδη καὶ τὴν ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἐπίσης ἐπίσημον ὁμολογίαν τῆς Ὁρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας.

Ἴδου αὕτη: «Εἰς τὴν τελευταίαν κρίσιν οἱ ἑνθρονοὶ θέλουσι δώσει λόγον διὰ τοὺς λογισμούς, διὰ τοὺς λόγους καὶ διὰ τὰ ἔργα αὐτῶν, καθὼς λέγει ἡ Γραφή: «Λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι πᾶν ὄψον ἀργόν, ὃ εἰν λαλήσωσιν οἱ ἑνθρονοὶ, ἀποδώσουσι περὶ αὐτοῦ λόγον ἐν ἡμέρᾳ κρισεως». (Ματθ. ιβ' 36.) Κατὰ τὴν ἡμετέραν ἐκείνην ἕναστος κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ θὰ λάβῃ τὴν ἐλεῖαν τὴν ἀνταπόδοσιν. Καὶ οἱ μὲν δίκαιοι θὰ ἀκούσωσι τὸ, «Λεῖτε οἱ εὐλογημένοι τοῦ Πατρὸς μου κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ἡμῖν βασιλείαν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου,» οἱ δὲ ἁμαρτωλοὶ τὸ, «Πορεύσθε ἀπ' ἐμοῦ οἱ κατηγορούμενοι

εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον τὸ ἡτοιμασμένον τῷ διαβόλῳ καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ». (Ματ. κ', 34, 41.)

Καὶ ὁ Ἀπόστολος λέγει ὥστε μὴ πρὸ καιροῦ τι κρύβατε, ἕως ἂν ἔλθῃ ὁ Κύριος, ὃς καὶ φωνεῖ τὰ κρυπτὰ τοῦ σκότους, καὶ φανεροῖται τὰς βουλὰς τῶν καρδιῶν καὶ τὸ τὰ εἰς πᾶν ὅσον γένησεται ἐκαστῶ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ» (Α'. Κορινθ. δ', 5) (Ἴδε Ὁρ. Ὁμολ. Ἀπόκρ. εἰς τὰς ἐρωτ. 59, 60.)

Καὶ πάλιν «Τοῦτο δὲ πρέπει νὰ γνωρῆθῃ ἕκαστος χριστιανός, ὅτι αἱ ψυχαὶ καὶ τῶν δικαίων καὶ τῶν ἁμαρτωλῶν δὲν ἀπέλαβον εἰς ἐκείνο ὅτε τετέλεται νυμακαριότητά, οἷα τὸ τῆν τελεῖαν παίδειαν. Αἰεὶ πρέπει πρῶτον ἡ ψυχὴ νὰ ἐνωθῇ μετὰ τοῦ σώματος, μετὰ τοῦ ὅποιου ἐπραξεν ἢ τὴν ἀρετὴν ἢ τὴν κακίαν, καὶ τότε πρέπει ἢ νὰ στεφανωθῇ ἢ νὰ παρακεμωθῇ εἰς τὴν κόλασιν. «Καὶ οὗτοι πάντες μαρτυροῦντες διὰ τῆς πίστεως, ΟΥΚ ἐκοίμωσαν τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ Θεοῦ περὶ ἡμῶν κρείττων τι προβλεψάμενον, ἵνα μὴ χωρὶς ἡμῶν τελειωθῶσιν.» (Ἐβρ. α', 39, 40.) (αὐτ. Ἀπόκρ. εἰς τὴν 67 ἐρωτ.)

Κατὰ τὴν ἐπίσημον λοιπὸν ταύτην ὁμολογίαν τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, αἱ ψυχαὶ θὰ λαμβάνουσι μετὰ θάνατον πλήρη καὶ τελείαν τὴν ἀνταπόδοσιν τῶν ἔργων αὐτῶν, ἀλλὰ μετὰ τὴν κοινὴν ἀνάστασιν καὶ τὴν καθολικὴν κρίσιν.

Πᾶς τις ἤδη διακρίνει εὐκρίτως ἐκ τῆς ἀνωτέρας παραβολῆς καὶ συγκρίσεως, ὅτι ἡ ἐτέρη τῶν περὶ ἂν ὁ λόγος διδασκαλιῶν τῶν δύο Ἐκκλησιῶν διαφέρει οὐσιαστικῶς τῆς ἐτέρας, καὶ βεβαίως ἀκολουθίαν, δίκαιον εἰχομεν, εἰκότως ἐν ἀρχῇ τῆς παρουσίας πραγματικῆς, ὅτι εἰς λάθος περιέπεσαν ἢ «Revue», τιθεῖσα ἡ γνωστὸν, βέβαιον καὶ ὁμολογούμενον, ὅτι ἡ τῆ περὶ καταστάσεως τῶν ψυχῶν μετὰ θάνατον διδασκαλία αὐτῶν αἱ δύο Ἐκκλησίαι, Ἀνατολικὴ καὶ Ἀντικὴ, συναντῶνται καθ' ἕνα τὰ ὅσα μετὰ (Sur tous ces points, la doctrine de l' Eglise grecque est la doctrine Catholique).

Ἡμεῖς ἀποδείξαντες αὐτὰς διαστάσεις καὶ τὰ εἰρημένα σημεῖα, παρακατιόντες θέλομεν ἀποδείξῃ αὐτὰς ἐπίσης διαστάσεις καὶ καθ' ἕνα πάντα τὰ λοιπὰ σχετικῶς πρὸς τὴν περὶ τῆς λόγος διδασκαλίαν.

Ἄλλ' εἰποὶ ἂν ἡ «Revue»: — Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἡ διδασκαλία τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας οὐκ ἐστὶν ἀληθής, ὅτι οὐ δύναται σπουδαίως στηριχθῆναι ἐπὶ τῆς ἀγίας Γραφῆς οὔτε ἐπὶ τῆς ἀρχαίας παραδόσεως. Ἄλλως ἢ τῆς τελείας ἀνταποδόσεως οὐσίας, κατὰ τὴν Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίαν, μετὰ τὴν κοινὴν ἀνάστασιν καὶ τὴν καθολικὴν κρίσιν, τί φρονεῖ ἀράγ αὕτη περὶ τῆς μερικῆς ἢ ἀτομικῆς κρίσεως τῶν

ψυχῶν καὶ περὶ τῆς ἐν τῷ μεταξὺ χρόνῳ καταστάσεως αὐτῶν; — Ἐπὶ τῶν ὑποτιθεμένων τούτων ἐρωτήσεων ἢ ἐνστάσεων τῆς «Revue» θέλομεν ἀπαντήσει εἰς τὸ ἐπόμενον.

† Ὁ ἀρχιεπίσκοπος κερύνην Κεφαλληνίας

Σπυρίδων

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΤΗΣ ΚΑΙ ΕΝΘΟΥΣΙΑΣΜΟΣ

Ὅπως εὐδοκίμησεν πρόσωπόν τι φυσικὸν ἢ ἠθικὸν καὶ δρέψῃ τὰς δάφνας τῆς εἰκῆς ἐν οἰσθητοῦ ἀγῶνι, ἀνάγκη πρὸ παντὸς ἄλλου νὰ κατέλθῃ εἰς τὸ στάδιον αὐτοῦ μὲ ἐνθουσιασμὸν ὑπὲρ τῆς ἰδέας καὶ τοῦ σκοποῦ τῶν ὁποίων ἐπιδιώκει καὶ μὴ ἀπόφρασιν νὰ ἐντείνῃ πρὸς κατόρθωσιν αὐτοῦ τὴν ἐνεργητικότητά του ὅλην. Ἐνεργητικότης καὶ ἐνθουσιασμός εἰνε δύο τῶν μεγίστων τῆς ἐπιτυχίας παραγόντων, ὅτι μάλιστα πρόκειται περὶ ἔργων σπουδαίων καὶ σοβαρῶν, τῶν ὁποίων ἡ εὐδωκίαι καὶ χρόνον ἀπαιτεῖ καὶ πρὸς πολλὰς ἔχει νὰ παλαίσῃ δυσχερείας καὶ προσκόμματα.

Ὁ ἔμπορος καὶ ὁ βιομηχανός, ὁ ἐπιστήμων καὶ ὁ καλλιτέχνης, οἵτινες θέλουσι νὰ διακριθῶσιν ἐν ταῖς ἰδίαις σφαιραῖς καὶ ν' ἀναδείξωσιν ὑπέροχον τὴν προσωπικότητά αὐτῶν, ἔνευ ἐνεργητικότητος καὶ ἐνθουσιασμοῦ οὐδὲν δύναται νὰ κατορθώσωσιν. Ὁ πολιτικὸς καὶ ὁ στρατηγός, οἵτινες θέλουσι νὰ δοξασθῶσι καὶ διαπρέψωσιν, ἂν ὁ πόθος τῆς δόξης καὶ τῆς ὑπεροχῆς δὲν διαφλέγῃ τὰ στήθη των καὶ ἂν πρὸς τοῦτο δὲν χρησιμοποίησωσιν ὅλας τὰς δυνάμεις, θ' ἀποθάνωσιν ἀφανεῖς καὶ ἄσημοι ὡς βροτοὶ κοινοὶ καὶ συνηθῆς. Ἄν ὁ Ἀθημοσθένης δὲν διακαίετο ὑπὸ τοῦ ῥητορικῶς πυρὸς καὶ δὲν κατέβαλλεν ἀνευδότητος ἀγῶνας, βίως ἀναδείχθη ἕξιος τοῦ πόθου του, τὸ ὕψος αὐτοῦ δὲν θ' ἀπληθαίνετο τὸν βράχον τῆς Πενυκῆς. Ἄν ὁ Ἀριστοτέλης δὲν διεδραμαίνετο ὑπὸ τοῦ φιλοσοφικοῦ ἔρωτος καὶ ἂν ὁ βίος του δὲν ὑπῆρχεν ἀδιέλπιτος καὶ ἀκάματος φιλοσοφικῆς ἐργασίας καὶ ἔρευνας, αἱ λαμπρότητες τῆς δόξης του δὲν θὰ ἐξημῶντιζον τὸ εὐεργητικὸν των φῶς διὰ μέσου τῶν αἰώνων. Ἐνεργητικότης καὶ ἐνθουσιασμός ἀδήγησαν μέχρι τῶν ὀχθῶν τοῦ Ἰνδοῦ καὶ τοῦ Γάγγου τὰ νικηφόρα βήματα τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου. Ἐνεργητικότης καὶ ἐνθουσιασμός ἐκράτησαν τοὺς ἐπινοήσαντας νέας τέχνας, τοὺς ἀνακαλύψαντας νέας χῶρας, τοὺς πρωταγωνιστήσαντας ὑπὲρ τῆς θερησκευτικῆς, ἠθικῆς, κοινωνικῆς καὶ πολιτικῆς ἀναμορφώσεως καὶ ἑλευθερίας ἐν παντὶ χρόνῳ καὶ παντὶ τόπῳ. Προσωπικότητες σταθερῆς καὶ ἰσχυρῆς προσήλωσιν εἰς τὸ ἰδεώδες, τὸ ὅποιον ἐλάτρευσαν, αὐτὸ ἔσχον ψυ-

χὴν δλοκλήρου τοῦ βίου των, ἐν αὐτῷ ἔζησαν καὶ κατέλυσαν τὸν βίον, οὐδὲν ἀπ' αὐτοῦ νὰ τοὺς ἀποσπάσῃ ἰσχυρὰ, τὸ θάρος των καὶ ἡ δρᾶσίς των ἐπεταίοντο ἀναλόγως τῶν ἐπιπροσθούτων ἐμποδίων, τὰ πάνδενα ὑπέστησαν ἀλλὰ δὲν ἀπεκαρτέησαν, ἔγειναν μάρτυρες ἀλλ' ὄχι ὑψάσπιδες, καὶ ἂν ἐπρόκειτο δὲ ἀπὸ τοῦ τάφου των ἀνεγειρόμενοι νέαν ἢ ἀρχίωσιν ζωὴν, τὴν αὐτὴν θ' ἀνύθουν σημαίαν καὶ ὑπὸ τὰς κυματομένας πτυχῆς τῆς μετὰ τοῦ αὐτοῦ θά ἐνήργουν ἐνθουσιασμοῦ, πιστοὶ τοῦ ἰδεώδους των λάτρεις καὶ πρὸς πραγματοποίησιν αὐτοῦ τὰ πάντα ἐνεργούντες καὶ τὰ πάντα ὑφιστάμενοι.

Ἄνευ ἐνεργητικότητος καὶ ἐνθουσιασμοῦ δὲν θ' ἀντεμετώπιζεν εὐδαρῶς ὁ Λούθηρος τοὺς κεραινοὺς τοῦ Ρωμαιοῦ Ποντίφηκος καὶ δὲν θὰ ἐθριάμβευεν ἡ Μεταρρυθμισίς κατὰ τῆς Παπικῆς ἰσχύος καὶ ματίας. Ἄνευ ἐνεργητικότητος καὶ ἐνθουσιασμοῦ ἡ κραυγὴ τῶν Ἰταλῶν πατριωτῶν «μία Ἰταλία» δὲν θ' ἀντήχει θριαμβευτικὴ ὑπὸ τοὺς τοίχους τοῦ Βατικανοῦ καὶ παρὰ τοῦ Τιβέρεως τὰς βχθὰς. Ἄνευ ἐνεργητικότητος καὶ ἐνθουσιασμοῦ δὲν θὰ συντελεῖτο ἡ Γερμανικὴ ἐνότης καὶ δὲν θὰ ἐπληροῦντο τόσα ἔθνικα τῶν Γερμανῶν ὕνεργα. Ἄνευ ἐνεργητικότητος καὶ ἐνθουσιασμοῦ δὲν θ' ἀνυψείοντο τὰ ἔθνη καὶ ἀπιδότως θανύμασθαι τῶν γενναίων ἐθνῶν τροπικαί, καὶ αἱ θάλασσαι, αἱ πεδιάδες, τὰ βρη καὶ αἱ φάραγγες αὐτῶν δὲν θ' ἀντελάλουν τόσας νίκας καὶ δόξας.

Ἡ ἐνεργητικότης καὶ ὁ ἐνθουσιασμός δύναται μεγάλα καὶ ὅτε ἀκόμη αἱ ὑποθέσεις πρὸς τὰς ὁποίας ἀφοσιούνται εἶνε ἄστοχοι καὶ σφαλεραί. Φανατικὸς στρατὸς καὶ ἄδικον διεξάγων πόλεμον εἶνε ἐχθρὸς ἐπιφόρος καὶ κινδυνώδης. Οὐδὲν ἐκλογικὴ καὶ ὑπὲρ ἐπιβλαβῶς συστήματος τὰς δυνάμεις αὐτῆς ἐντείνουσα καὶ μηδενὸς πρὸς ἐπιτυχίαν ἀμελοῦσα ἐπιβάλλεται πολλὰς εἰς ἀντιπάλους λογικωτέρους πλὴν νοθηροτέρους. Ὅπως συντριβῆ ὁ Βουλανξὲ κατὰ κράτος, ἔπρεπε νὰ ὀρθωθῇ ἀπέναντι αὐτοῦ χαρᾶκτηρ κρατορὸς καὶ ἄκλιμος οἶος ὁ τοῦ Κωνσταν. Ἄνευ αὐτοῦ τίς οἶδεν ἂν ἡ Γαλλία δλοκλήρος δὲν ἐσύρετο ὀπισθεν τοῦ γενναίου στρατηγοῦ, οἰκτρὸν ἔκραινον τοῦ ἐνθουσιασμοῦ, ὅστις περιήχησε τὸ ἔνομά του, καὶ τῶν φανατικῶν καὶ ἐπιτηδίων ἐνθουσιῶν τῶν διασπαστῶν του.

Οἱ σύγχρονοι ὕλισται, ὅπως διαδώσωσι τὰς δοξασίας ἂν ὑπερμαχοῦσι καὶ εὐρύνωσι τοὺς κύκλους τῶν ὀπαδῶν αὐτῶν, εἰς τὸν ἀγῶνα τοῦτου ἐρρίφθησαν μετὰ πάθος καὶ ὑπὲρ αὐτοῦ ἐντέμναν ὅλας τὰς δυνάμεις. Τὰ ὕλιστικά δόγματα των δὲν ἐξαγγέλλουσι μόνον ἀπὸ ἀκαδημαϊκῶν ἐδρῶν οὐδὲ ἀρκούνται ἀνα-

γράφοντες αυτά εις καθαρώς επιστημονικά βιβλία. Τὰς θεωρίας των ηθέλησαν να καταστήσωσι δημόδιαι, προς αυτάς εξήγησαν να σύρωσι και τον χειρόνακτα και τον έμπορον, και τον εγγάτην και τον υπάλληλον, υπέρ αυτών άπεφάσισαν να φανατίσωσι πᾶσαν τάξιν και πᾶσαν ηλικίαν, και προς ταυτα οδδενδς εφείσθησαν. Καλ δημόδη βιβλία συνέγραψαν και τον καθημερινόν και περιοδικόν τύπον εχρησιμοποίησαν και προφορικῶν ὁμιλιῶν δέν ημέλησαν, τὸ σύστημα των διευτυμάνισαν διὰ μυρίων ὁργάνων, αἱ πυρετώδεις δὲ αὐταί ένέργεια των συνεπύκνωσαν τὰς φάλαγγας των ὁπαδῶν των και προσεπέρισαν αυτοίς ισχύν και σπουδαιότητα, ὡν καθ' έντας στεροϋνται αἱ άντεπιστημονικαί και ὀλίγοι θεωρία των.

Τοιοῦτό τι συνέβη και παρ' ἡμῖν. Ἐπιπόλαια και βεβιασμένη εκπαίδευσις, παντελὴς δ' ἀμέλεια πρὸς διάπλασιν και διαμόρφωσιν χορηστοῦ και σώφρονος ἥθους, παρήγαγον έν μέσῳ ἡμῶν ὄχι ὀλίγους διδασκάλους, λογίους, δημοσιογράφους ἡμιμαθεῖς και ἀφιλοσοφίτους, σκώπουντας μετ' ἀξιοθρηνητοῦ και περισσῆς ελιφρονοίας τὸν χριστιανισμόν, τοῦ ὁποίου τὰς ἀρχάς, τὸ σύστημα και τὴν ιστορίαν οὐδαμῶς ἢ ἐπιπολαιῶς μόνον ἐμελέτησαν, συνηγοροῦντας δ' ἐκθύμως υπέρ τοῦ ὀλισμοῦ τοῦ ὁποίου τὸ ψεῦδος δέν κατανοοῦσι και δέν στέργγουσι να ὁμολογήσωσι τυφλάττοντες πρὸς ἀναμφισβήτητα επιστημονικά διδόμενα κατά των ὀποιῶν ναυαγεῖ και συντριβεται και ἐξαφανίζεται ὀλοκλήρῳ τὸ σύστημα αὐτοῦ. Τὴν διαβίβαιον, φερ' εἶπειν, ὑπόθεσιν ἐξ ἀμαθίας ἢ ἐκ κακῆς πίστεως παριστῶσιν ὡς ἀποδεδειγμένην και ἀναμφισβήτητον επιστημονικὴν βεβαίωσιν, ἐνῶ δὲ ἡ θεωρία τῆς ἐξελίξεως καταρρεῖ ὄλη και μηδενίζεται ἐνώπιον τοῦ ἀκάμπτου και ἀτρέπτου νόμου τοῦ ἀσυγχύτου και ἀναλλοιώτου και ἀμεταβλήτου των εἰδῶν, αὐτοί, τυφλοὶ και κωφοὶ πρὸς τὰ πραγματικά, τὴν ἐπιστήμην και τὴν ἀλήθειαν, ἀνταπειθῶνται και ἀπατάσιν, παραχαράκται δὲ και πλαστογράφοι και διαστροφεῖς τῆς ἐπιστήμης παριστάνται ἀντεπαγγέλτως ὡς πιστοὶ διεσμηνεῖς και γνήσιοι αὐτῆς ἀντιπρόσωποι, και ὑπὸ των ψευδῆ και ἀγροτικῶν τοῦτον τίτλον διαστρέφουσι και δηλητηριάζουσι τὰς συνειδήσεις και τὰς καρδίας ἀπλοῦς ἐπι νεολαίας και ἐπίσπου λαοῦ.

Κατὰ τὰ τελευταία ἰδέας ἐτη υπέρ τῆς διὰ δόσεως τοῦ ὀλισμοῦ κατεβλήθησαν θεριαλ και πυρετώδεις ένέργειαι ἄξια καλλιτέρας ὑποθέσεως. Καθηγηταὶ τοῦ Πανεπιστημίου καθήκον έχοντες να διδάξωσιν ἀγνήν και σοβαρὰν τὴν επιστημονικὴν ἀλήθειαν πρὸς τοὺς σπουδαστὰς ἡφανίσθησαν να τοὺς πείσωσιν ὅτι έν Ἐυρώπῃ ὑπὸ τὴν σημαίαν τοῦ ὀλισμοῦ τάσσονται σχεδὸν πάντες οἱ ἐπιστήμονες, ἐνῶ

ἄφειλον, έν εἶχον και ὀλίγον μόνον πρὸς τὴν ἀλήθειαν σεβασμόν, να τοῖς εἴπωσιν ὅτι ὁ ὀλισμὸς πολεμείται ὑπὸ πολλῶν ἄλλων ἐπιφανῶν φιλοσοφικῶν σχολῶν και ὅτι οἱ κρᾶτιστοι και κορυφατοὶ τῆς ἐπιστήμης σκηπτουχοὶ εἰνε κекηρυγμένοι κατ' αὐτοῦ. Καθηγηταὶ τοῦ Γυμνασίου ἐπίσης πρὸς ἐπίδειξιν περυσιαμένης γνώσεως δέν δισταζουσι να ὑποδηλώσι κατά τὰς παραδόσεις των πρὸς νεαροὺς μαθητὰς ὅτι ὄλη τὸ πᾶν. Ἐν τῷ αὐτῷ πνεύματι γράφονται ένιαυσίως διάφοροι παρὰ διαφόρων διατριβῶν και μελέται εις τὰ παρ' ἡμῖν ἐκδιδόμενα ἡμερολόγια. Ἀρκετοὶ δὲ δημοσιογράφοι ἀμιλλῶνται ἐκάστοτε τίς να ὑπερακοντίσῃ τὸν ἄλλον έν διευράμβοις υπέρ των ὀλιστικῶν ἰδεῶν και των ὀλιστικῶν συγγραμμάτων. Ὅτε καθηγήτης τις ἀπὸ τῆς πανεπιστημιακῆς τῆς ἔδρας τὴν διαβινικὴν ὑπόθεσιν ἐδίδασκεν ὡς ἀναντίρρητον επιστημονικὴν ἀλήθειαν, χωρὶς να λαμβάνῃ ὑπ' ἕψιν του ὅτι αὐτὸς ὁ διαβινος ἀπεδοκιμαζε τοὺς παρασιτήσαντας αὐτὴν ὡς τοιαύτην και διεκήρυττεν ὅτι δέν ἀποδίδει καμμίαν επιστημονικὴν ἀθθενείαν εις θεωρίαν ἢν παρουσίωσιν ὡς ἀπλήν ὑπόθεσιν, ἀφοῦ μέλιστα αὐτὴ ἐπολεμήθη ὑπὸ ἐπιφανεστάτων συγγραφέων φυσιοδιφῶν, τινὲς των δημοσιογράφων ἔκαυσαν ἔφθονον λιβανωτὸν πρὸ τοῦ κυρίου τοῦτου και ἐχειροκρότησαν παταγῶδῶς διότι ἡ επιστημονικὴ ἀλήθεια (!) διευκηρύττετο έν τῷ παρ' ἡμῖν ὑπερτάτῳ τεμένει των Μουσῶν και ἀπεκαλύπτετο πρὸ των Ἑλλήνων φοιτητῶν. Ὅτε κατόπιν μεταφράσθη εις τὴν Ἑλληνικὴν ἡ Ἐπισημῶν και Ἀύναμις τοῦ Βύχνης, οἱ θερμοτέροι των ἐπαλίων ἀντήχησαν έν τῷ τύπῳ υπέρ τοῦ βιβλίου, τοῦ ἀνγγραφέως και τοῦ μεταφραστοῦ, ὁ Βύχνης παρσεστάθη ὡς ὑψίστην επιστημονικὴν ἀθθενείαν κυριαρχοῦσα έν τῷ επιστημονικῷ κόσμῳ, χωρὶς τίποτε να γραφῆ πρὸς τῶσαν πρωταθλητῶν τῆς ἐπιστήμης οἱ ὁποῖοι κατεδίκασαν και ποτεπολέμησαν τὰς θεωρίας αὐτοῦ και των ὁμοφρόνων του, ὁ δὲ μεταφραστὴς ἐθεωρήθη ὡς προσηνεργῶν ὑψίστην ὑπεροσίαν πρὸς τὸν ἑλληνικὸν κόσμον διὰ μεταφράσεως ἥτις μᾶς διδάσκει ὅτι ἡ ἐλευθερία εἶνε χίμαιρα, ὅτι ἀγροθὸν και κακὸν εἶνε ἰδέαι σχετικαὶ και ὅτι ὀδδεις ἀπόλυτος νόμος ἀπαγορεύει και κατακάζει τὴν ἀγνωμοσύνην, τὴν ἀμβλωσιν, τὴν κλοπὴν, τὸν φόνον. Ὅτε δὲ ἐδημοσιεύθησαν Ἐψυχῶσις τοῦ κ. Ἀποστολίδου, οἷα τὸν δημοσιογραφικὴν διαδήλωσις ἐνηργηθη ὑπὸ αυτών, ὡπως διαδοθῆ ἀνὰ πᾶν τὸ ἑλληνικὸν ὅτι Θεὸς δέν ὑπάρχει, ὅτι ψυχὴ ἀπλή και ἄθανατος δέν ὑπάρχει, ὅτι ὁ Ζωοκράτης ὑπὲρ πᾶν ὄφρων, ὅτι πᾶν τὸ έν τῷ ἀνθρώπῳ και πρὸ τῶν ἀνθρώπων εἶνε ἀναγκαῖον παρρηγόμενον τοῦ φυσικοῦ ὁργανισμοῦ του, ὅτι ἡ

αὐτοῦ γίνεται τίς δίκαιος ἢ ἄδικος, ἥρωας ἢ ληστὴς, μάργος ἢ δήμιος, εἰρημῶν ἢ κλέπτης, Διωνύσιος ἢ Ἐφιάλτης, Νέων ἢ Μάρκος Ἀδρήλιος, Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος ἢ Πάπας Ἀλέξανδρος ὁ ἔκτος! Καὶ διὰ τῶσαν ἄλλων ἐκάστοτε δημοσιευομένων διατριβῶν και διὰ πληθῶν μυθιστορικῶν ἐπιφυλλίδων, δι' ὧν ὀλιστικὸς πνεῦμ ἄνεμος, τοῦ ὀλισμοῦ αἱ ἰδέαι, τὰ ένστικτα, αἱ ὀρέξεις, τὰ πάθη, εἰσελαύνουσιν έν τῷ ἀτομικῷ, οἰκογενειακῷ, κοινωνικῷ και πολιτικῷ ἡμῶν βίῳ, συστηματικῶς και θερμοτάτος υπέρ αὐτοῦ προσηλυτισμὸς ἐνεργεῖται ὑπὸ τινων ὑπουλότερων, ὑπ' ἄλλων τολμηρότερον, ὑπὸ τινων κρυφίως, ὑπ' ἄλλων ἀναφανδόν, και αἱ τελευτώδεις ἀναθυμιάσεις του συσκοτίζουσι τὸν νεανίαν και τὴν νεανίδα, τὸν σπουδαστὴν και τὸν εγγάτην, τὸν στρατιώτην και τὸν ναυτιν, τὸν βουλευτὴν και τὸν ὑπάλληλον, τὸν κινθρωπον των ἀνωτέρων κοινωνικῶν στρωμάτων και τὸν κινθρωπον των κάτω, τὸν ἀνθρωπον τοῦ λαοῦ και τὸν κινθρωπον τοῦ κλήρου, ἡ κραυγὴ «μηδὲν πρὸ τῆς ζωῆς, μηδὲν μετὰ θάνατον,» ἀκούεται ἐπαναλαμβανομένη ἀπὸ μυρίων στομάτων, τοιουτοτρόπως δὲ πολλοὶ παρ' ἡμῖν ἐτάχθησαν εις τὴν δεδηλωμένην ὀλιστικὴν φάλαγγα, ἄλλοι λαυθάνουσι τοιοῦτοι και ἄλλοι καίτοι τοῖς χεῖλεσι Θεοῦ ὁμολογοῦντες και τυπικὰ τινὰ θερησκευτικὰ καθήκοντα ἐκτελοῦντες εἶνε ὅμως ὀλισταὶ κατ' οὐσίαν, ὀλισταὶ εις τὰς διαθέσεις, ὀλισταὶ εις τὰ ἔργα, θεροῦντες τὸν βίον ἡ γ ὦ ν α π ε ρ ἰ ὑ π ἄ ρ ἔ σ ω ς, έν ᾧ ἀντιμάχονται οἱ ισχυρότεροι και οἱ ἀσθενέστεροι, οἱ τ ῶ ρ ὄ γ ο ν τ ε ς ς και οἱ τ ρ ω γ ὀ μ ε ν ο ι, και πάση δυνάμει αὐτοὶ προσπαθοῦντες να εἶνε ἐκ τῆς τάξεως των πρώτων.

Αἱ σοβαραὶ αὐταὶ ὀλιστικαὶ κατακτήσεις δὲν έχουσι αἰτίαν. Ἡ ἐνεργητικότης και ἡ ζέσις, μεθ' ἧς εἰργάσθησαν πρὸς ἐπέκτασιν αὐτῶν οἱ παρ' ἡμῖν τοῦ ὀλισμοῦ ὁπαδοὶ εἶνε ἡ μετ' ἡ χλιαρότης και ἡ ἀδράνεια μεθ' ἧς προσεδόν αὐτὰς οἱ ἐπιτετραμμένοι τὴν διανοητικὴν, θερησκευτικὴν και ἠθικὴν ἡμῶν παιδευσιν εἶνε ἡ ἔκρη. Ἄν ἐγκρίτως εις τὴν θερησκευτικὴν έν τοῖς καοῖς διδασκαλίαν ἀπεδίδετο σπουδαία τις προσοχὴ και ἂν οἱ διδάσκαλοι τῆς παιδικῆς ηλικίας και τῆς νεότητος οἱ των πατριῶν ἀντεχόμενοι ἐφρόντιζον ἐνωρὶς να διαπλάσωσι περυσιασμένους Ἑλληνας και Χριστιανούς, δέν καλέρω ὅτι παρ' ἡμῖν ὀλισταὶ δέν θ' ἀνεφαίροντο, βεβαίως ὅμως οἱ εὐαρίθμοι τοιοῦτοι δέν θ' εἰσρικον τὸ ἡμέτερον ἔδαφος τόσῳ γόνιμον εις προσηλυτισμόν, έν δυνάμει δὲ τῆς ἐπιστήμης και τῆς πίστεως, έν δυνάμει τῆς φιλοσοφικῆς και ἠθικῆς ιστορίας και δόξης, έν δυνάμει των εὐγενῶν και ἰσθῶν ἑλλήδων και πόθων, ὀθινες πρέπει να ἐμπνεῖσι πᾶσαν ἑλληνικὴν

ψυχὴν, ἡ κοινὴ ἡμῶν συνειδήσεις θὰ ἔβρω τὰ ὄτα πρὸς χαμαίληλα και ἀπαίσια δόγματα, καθ' ἃ ἡ πίστις, ἡ ἐλπίς, ἡ αἰδώς, ἡ ἀγνότης, ἡ δικαιοσύνη, ἡ ἐλευθερία εἶνε προλήψεις, καθ' ἃς ὁ Πλάτων ἦτο ἀπλή τις τελειοποίησις τοῦ πιθήμου, καθ' ἃς ὁ ἥρωας και ὁ μάργος εἶνε θύματα φρονοπαθειῶν, καθ' ἃς τὸ φυσικὸν δίκαιον οὐδέμιαν ἔχει ἠθικὴν βᾶσιν, ἀρκαὶ δὲ τίς να ἐπιτυγχάνῃ ἃ δ ἰ ἄ φ ο ρ ο ν π ὦ ς.

Ἐὐτυχῶς κατενοήθη ἀπὸ τινος ὅτι ἀδιαφορία ἐπὶ πλὸν ἀπέταντι. των παρ' ἡμῖν ὀλιστικῶν ἐνεργειῶν και κατακτήσεων θὰ εἶνε ἐγκλημα δεινὸν και ἀσύγγνωστον, ἡ ἀντίδρασις ἤρξατο γεννωμένη, και οἱ φρονοῦντες ὅτι και ὡς κινθρωποι και ὡς ἔθνος δέν δυνάμεθα να προαχθῶμεν και να μεγαλυργήσωμεν ἄνευ Χριστιανισμοῦ κινουντος τὰς ψυχὰς και τὸν βίον ἡμῶν ἤρξαντο συντασσόμενοι και διεξάγουσιν ἠδὴ διπλοῦν ἀγῶνα, ἀγῶνα ἄμεσον κατὰ τοῦ ὀλισμοῦ ὅν προσβάλλουσι κατὰ μέτωπον ἐπὶ τοῦ ἰδίου πεδίου καίρια κατ' αὐτοῦ βᾶλλοντες τὰ ὑπὸ των φυσικῶν ἐπιστημῶν παρεχόμενα ὄπλα, και ἀγῶνα ἔσπον ὑπὲρ τοῦ Χριστιανισμοῦ τὸν ὁποῖον ἀποδεικνύουσιν ὄχι μόνον ὑπερκόσμιον ἀλήθειαν τὴν αἰωνίαν ἀπεργαζόμενον τελείωσιν και μακαριότητα ἀλλὰ και σύστημα συνῶδον πρὸς τὴν ψυχολογικὴν, ἠθικὴν και κοινωνικὴν φύσιν τοῦ ἀνθρώπου και διὰ τῆς ἐπιδράσεως αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ἐνδομύχου και τοῦ ἔσωθεν ἡμῶν βίου πραγματοποιοῦντα τὸ ἰδεώδες τῆς οἰκογενειακῆς, κοινωνικῆς και διεθνούς εἰρήνης, ἀρμονίας και ἀγάπης.

Πῶς πρέπει να ὁργανωθῶσι και διεξαχθῶσι τὰ τοῦ ἀγῶνος τούτου, κατὰ τίνα σημεῖα και κατὰ τίνα τρόπον πρέπει να δράσωσιν οἱ παρ' ἡμῖν πρόμαχοι των χριστιανικῶν ἰδεῶν, περὶ τούτων ὡς των κατ' ἐξοχὴν ἐνδιαφερόντων ἡμῶς ζητημάτων διὰ μακρῶν θὰ ἐκθέσω τὸ φράνημά μου έν ἐπομένοις τῆς Ἐναπλάσεως φύλλοις. Ὅτι ὅμως έν τῷ παρόντι θέλω να εἴπω, τὸ πρώτιστον και κυριώτατον, τοῦτο εἶνε, ὅτι οἱ θέλοντες και δυνάμενοι να συντελέσωσιν εις τὸ να καταστῆ παρ' ἡμῖν ὁ Χριστιανισμὸς ἰδέα, ἦθος και βίος, ὁρπῶλουσι τὸν σκοπὸν τοῦτον να καταστήσωσι τὸν ὑψιστον και ἰσρώτατον τοῦ βίου των σκοπὸν, ὁρπῶλουσι να πληρωθῶσιν ἀγάπης και ἐνθουσιασμοῦ πρὸς αὐτόν, ὑπ' αὐτοῦ κατ' ἐξοχὴν να λικνίζωνται, ὑπ' αὐτοῦ να ἐμπνεῶνται, έν αὐτῷ να ζῶσι, να κινῶνται και να ὑπάρχωσιν, αὐτὸν να ἔχωσι ποιήσιν, ἰδεώδες, ἔργα αὐτῶν. Ἄν οἱ ὀλισταὶ ὑπὲρ πλημμελοῦς και ὀδδρας μαχόμενοι ὑποθέσεως παντοῖα υπέρ αὐτῆς μηχανῶνται και ἐργάζωνται μετὰ φανατικῆς ἀφοσιώσεως, εις τοὺς στρατιώτας και προμάχους των χριστιανικῶν ἀληθειῶν και

παραγγεμάτων προσήκει να κατέλθωσιν εις τὸν εὐγενή, τὸν θεῖον καὶ ἱερὸν αὐτῶν ἀγῶνα καθωπλισμένοι δι' ὑπερτέρας ἐνεργητικότητος καὶ ἀσβέστου ἐνθουσιασμοῦ.

Ἄν εἰς ἄλλους ἢ φιλοδοξία, ἢ φιλοχρηματία καὶ ἄλλοι τοιοῦτοι ἐγωιστικοὶ πόθοι χρησιμεύουσιν ἰσχυρὰ τῆς ἐνεργητικότητος αὐτῶν ἐλαττήρια, ὁ χριστιανισμὸς τοὺς ὁπαδοὺς του ἐμπνέει καὶ κινεῖ διὰ τῆς ἰσχυροτάτης ἀπισθῶν τῶν δυνάμεων, τῆς ἀγάπης. Ὁ πατριωτισμὸς, ἢ μητρικὴ στοργή, ἢ φιλία, αἰσθημάτων ἐμπνέοντα ἠρωτικὰ καὶ γενναῖα ἀφοσιώσεις καὶ αὐταπαρνήσεις, μόλις δύνανται νὰ παράσχωσιν ἀμυδρὰν τινα εἰκόνα τῆς ἀπαραμίλλου, τῆς θαυμασίας, τῆς μοναδικῆς ἐπιδράσεως, ἣν ἐν τῇ ψυχῇ καὶ ἐν τῷ βίῳ τοῦ χριστιανοῦ ἀσκαί ἢ ἀγάπη. Τῆς ψυχολόγος, τῆς ἠθικολόγος, τῆς ποιητῆς ἠδονήθη, τῆς δύνανται, τῆς θὰ δυνήθη νὰ ψάλλῃ περὶ οἰουμένητε ἄλλου συναισθηματος ὅτι ὁ τῶν Ἐθνῶν Ἀπόστολος ἐψάλε περὶ τῆς ἀγάπης; «Ἡ ἀγάπη μακροθυμεῖ, χρηστεύεται ἢ ἀγάπη οὐ ζηλοῖ ἢ ἀγάπη οὐ περπατεῖται, οὐ φυσιοῦται, οὐκ ἀσχημονεῖ, οὐ ζητεῖ τὰ ἑαυτῆς, οὐ παραξύνεται, οὐ λογίζεται τὸ κακόν, οὐ χαίρει ἐπὶ τῇ ἀδικίᾳ, συγχαίρει δὲ τῇ ἀληθείᾳ, πάντα στέγει, πάντα πιστεύει, πάντα ἐκπίπτει.» Ἐν τῇ ἀγάπῃ ἐξήσασεν καὶ κατέλυσε τὸν ἐν τῷ κόσμῳ τοῦτω πρόσκαιρον βίον τοῦ ὁ Ἰησοῦς. Ἄν αὐτῆς ἐνεπνεύσθη ἐν τοῖς λόγοις καὶ ἐν τοῖς ἔργοις αὐτοῦ, αὐτὴν διὰ μυσρίων παραβολῶν καὶ παραγγεμάτων συνίστα, αὐτὴν ἀνεκλήρουσεν ὡς τὴν καὶ ἐξοχὴν καινὴν καὶ ὑψίστην ἐντολὴν του, καὶ ἐν αὐτῇ ἐπαθε καὶ παρέδωκε τὸ πνεῦμα ἐπὶ τοῦ σταυροῦ. Ἐν τῇ ἀγάπῃ κινούμενοι καὶ ζῶντες καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ διέδραμον τὴν οἰκουμένην ἐν ἀπάνστα ἐνεργητικότητι καὶ ἐν ἀδιαπτῶν ἐνθουσιασμῷ, πιστοὶ ἐκτελεστοὶ τῆς ὑστάτης ἐντολῆς ἦν πρὸς αὐτοὺς ἀναλαμβάνοντες ἔδωκε καὶ ἐσεσθῆ μοι μαρτυροῦν ἐν τῇ Ἱερουσαλὴμ καὶ ἐν πάσῃ τῇ Ἰουδαίᾳ καὶ Σαμαρείᾳ καὶ ἕως ἑσχάτου τῆς γῆς.» Ἐν τῇ ἀγάπῃ ὁ τέως λιπώφυχος Πέτρος ἠδονήθη νὰ μεταμορφωθῇ εἰς ἀτρόμητον τῆς νέας πίστεως κήρυκα, νὰ δειχθῇ ἀνώτερος ἀπειλῶν, βασάνων, δεσμῶν καὶ νὰ ἐπιστέψῃ τὸν βίον του δι' ἠρωτικῶν μαρτυρίων. Ἐν τῇ ἀγάπῃ ὁ πρωτομάρτυρος Στέφανος ἠδονήθη, ἐνφ' ἐλιθοβολεῖτο, ν' ἀπειλῇ ἐνθους τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ κραυγάζῃ ὑπερ τῶν φρονῶν του «Κύριε, μὴ σιγήσῃς αὐτοὺς τὴν ἀμαρτίαν ταύτην.» Ἐν τῇ ἀγάπῃ «τοῦ πλήθους τῶν πιστευσάντων ἦν ἡ καρδία καὶ ἡ ψυχὴ μία καὶ οὐδὲ εἰς τι τῶν ὑπαρχόντων αὐτῶν ἔλεγεν ἴδιον εἶναι, ἀλλ' ἦν αὐτοῖς ἅπαντα κοινά.» Ἐν τῇ ἀγάπῃ ἠδονήθη νὰ εἴπῃ ὁ Παῦλος «ὡς δὲ οὐκ εἶμι ἐγὼ, ἢ δὲ ἐν ἐμοὶ Χριστός,» ἐν

αὐτῇ ἠδονήθη, ἐξαναγκασθεὶς, ν' ἀναφανῆσθῃ καυχώμενος «ἐν κόποις περισσοτέρας, ἐν πληγαῖς ὑπερβαλλόντως, ἐν φυλακαῖς περισσοτέρας, ἐν θανάτοις πολλάκις, ὑπὸ Ἰουδαίων πενήταις τεσσαράκοντα παρὰ μίαν ἔλαβον, τρεῖς ἑρραβδίσθη, ἅπαξ ἐλιθάσθη, τρεῖς ἐναυάγησα, νυχθήμερον ἐν τῷ βυθῷ πεπολίηκα ἕδοικονίας πολλάκις κινδύνους ποταμῶν, κινδύνους λιπῶν, κινδύνους ἐκ γένους, κινδύνους ἐξ ἐθνῶν, κινδύνους ἐν πόλει, κινδύνους ἐν ἐρημίᾳ, κινδύνους ἐν θαλάσῃ, κινδύνους ἐν ψευδαδέλοις ἐν κόπῳ καὶ μόχθῳ, ἐν ἀγρυπνίαις πολλάκις ἐν λιμῷ καὶ δίψῃ, ἐν νηστείαις πολλάκις, ἐν ψύχει καὶ γυμνότητι» χωρὶς τῶν παρεπιπέδων πᾶσῶν τῶν Ἐκκλησιῶν τίς ἀσθενεῖ καὶ οὐκ ἐροῦμαι;» Τόσην ἐνεργητικότητα, τόσον ἐνθουσιασμόν, τόσην ἀκατάβλητον ἀφοσίωσιν καὶ ἀντοχὴν μόνῃ — δὲν δύνασθε νὰ τὸ διαμυσθητήσθε ἕμιστοι — μόνῃ νὰ ἐμπνεύσῃ ἠδονατὴ ἢ θρησκεία τῆς ἀγάπης καὶ αὐτὴ μόνῃ ἢ δύνατο νὰ ἐπιδεδῆ τοιοῦτους ὑπερφυσικοὺς ἢ φωνῆς πρὸ τῶν ὁπλοίων ὠχρωδῶσιν οἱ ἀριστοὶ τῶν πεδίων τῶν μαχῶν.

Ἐνεργητικότης καὶ ἐνθουσιασμὸς ἐχαρακτηρίζον καὶ τοὺς λοιποὺς ἀποστόλους, ἰσοβίους καὶ διαπύρους τῆς νέας πίστεως κήρυκας. Ἐνεργητικότης καὶ ἐνθουσιασμὸς ἐχαρακτηρίζον τοὺς φιλοσόφους ἀπολογητὰς τοῦ χριστιανισμοῦ καὶ τοὺς μεγάλους τῆς Ἐκκλησίας πατέρας. Ἐνεργητικότης καὶ ἐνθουσιασμὸς ἐχαρακτηρίζον ὅλους τοὺς ὁπαδοὺς τοῦ νέου δόγματος, μικροὺς καὶ μεγάλους, σοφοὺς καὶ ἀσώφους, νέους καὶ γέροντας, τρυφεροὺς καὶ ἀβροῦς δεσποῖνας, καὶ ἡ ἐνεργητικότης αὐτῆ καὶ ὁ ἐνθουσιασμὸς οὗτος δὲν ἐμαρτυροῦντο, ἐπετίθεντο ἀπ' ἐναντίας ἐν μέσῳ τῶν διαγμῶν, τῶν ἀπειλῶν, τῶν δεσμῶν, τῶν φρικτῶν βασάνων καὶ τῶν ἀποτροπῶν θανάτων. Ἐν πάσῃ ἡμέρᾳ, ἐν πάσῃ ὥρᾳ, ἐν πάσῃ στιγμῇ τῶν Χριστιανισμῶν ἤσκουν ἔργον τε καὶ λόγον τῶν Ἰησοῦν ἐκήρυττον καὶ ὁμολογοῦν ἐνφύσιον ἐθνῶν καὶ βασιλείων λαῶν τε Ἰσραὴλ καὶ ἡ ἐξ ὕψους δύναμις ἀπ' ἐνός, ἡ ἐνεργητικότης καὶ ὁ ἐνθουσιασμὸς αὐτῶν ἀπ' ἐτέρου ἐπὶ τρεῖς ὄλους αἰῶνας περιφανῶς ἐκδηλοῦνται, κατέφθωσαν νὰ γείνη τὸ Εὐαγγέλιον ἡ θρησκεία τῆς κοινῆς συνειδήσεως καὶ νὰ καταστή ὁ σταυρὸς τῶν βασιλείων τὸ προσκύνημα καὶ τὸ σύμβολον.

Εἰς τὴν ἐνεργητικότητα ταύτην καὶ τὸν ἐνθουσιασμόν, ὅν ἡ χριστιανικὴ θρησκεία ἐμπνέει, ὁφείλει ὁ κόσμος ὅτι τιμιώτατον καὶ εὐγενέστατον ἔχει νὰ ἐπιδεδῆ, καὶ αὐτῶν παραγόμενον εἶναι κατὰ τὸ πλεῖστον ὁ διὰ μαρτυρίαν αἰώνων καὶ διὰ μακρῶν καὶ ἐπιμύχθων ἔργων

σίας παραχθῆς νεώτερος πολιτισμὸς ἐν τοῖς κυριωτέροις καὶ σπουδαιοτέροις αὐτοῦ σημείοις. Δι' αὐτῶν τὸ δίκαιον καὶ ἡ ἐλευθερία ἐξηγήθησαν ἐν τῇ συνειδήσει τῶν λαῶν καὶ ἐπαβλήθησαν ἐν τῇ συνειδήσει τῶν δεσποτῶν, δι' αὐτῶν αἱ νομοθεσίαι ἀνεμορφώθησαν, δι' αὐτῶν βάρβαροι ἐξεπολιτίστησαν καὶ συνψέστησαν ἔρημοι, δι' αὐτῶν ἡ φιλανθρωπία καὶ ἡ ἀγαθοεργία ἐδημιούργησαν ἐνδοξον ἱστορίαν καὶ ἐμοίρασαν πλοῦστοι τὰ ὑπάρχοντά των καὶ διέδωκαν εἰς εἰλὴν δέσπονται τὰ κοσμηματά των καὶ ἐχορτάσθησαν πεινῶντες καὶ ἐνεδύθησαν γυμνητῆρες καὶ ἐπροστατάσθησαν ἐγκαταλειμμένοι καὶ ἐβροθήθησαν πάσχοντες καὶ ἀνηγέρθησαν πτωχοκομῆται, νοσοκομῆται, ὀρφανοτροφεῖα, γηροκομῆται καὶ τόσα ἄλλα ἀγαθοεργὰ ἰδρύματα ἀποτελοῦντα ἐν τῶν καλλίστων σεμνωμάτων τοῦ ἀνθρωπίνου πολιτισμοῦ.

Οἱ καθ' ὅσους οὐ στερῶν οὐ νταί, εἰπέ ποτε ἐν τῇ ἐξοχῇ πρακτικῇ μεγαλοφυῆς του ὁ σώσας τὴν Ἑλλάδα Θεμιστοκλῆς. Ἐν τοῖς νῦν μάλιστα καιροῖς καθ' οὓς οἱ ἐν πᾶσι τοῖς σταδίοις ἀνταγωνιζόμενοι πυρρωτῶδες ἐργάζονται καὶ παντοῖα ὅπως κατισχύσωσι τῶν ἀντιπάλων μηχανῶνται, δὲν ἀρετῆ νὰ ἐξῆ τις δίκαιον ἐν τῷ ἀγῶνι αὐτοῦ κατ' ἀρχὴν καὶ κατ' ὀπίσταν, ἀνάγκη νὰ διψῇ πένους καὶ ἐνθουσιασμοῦ. Ὅτε δὲ ὁ οὕτως ἀγωνιζόμενος καθίσταται ἐξίσος καὶ διὰ τοῦ σκοποῦ του καὶ διὰ τῶν διαθέσεων του καὶ τῶν ἐνεργειῶν του τῆς ἐξ ὕψους ἀντιλήψεως καὶ δυνάμεως, οὐδεμία δύναται νὰ ὑπάρξῃ ἀμφιβολία ὅτι ὁ θρίαμβος καὶ ἡ ἐπιτυχία θὰ στέψωσι τοὺς ἀγῶνας αὐτοῦ.

Ἀνάγκη παρ' ἡμῶν νὰ διαπλασθῶσι, ψυχὰ ἀντέξει τοῦ αἰωνίου καὶ τοῦ ἐπὶ γῆς προορισμοῦ αὐτῶν. Ἀνάγκη παρ' ἡμῶν νὰ σχηματισθῶσιν οἰκογένεια ζῶσαι ἐν ἀγάπῃ, ἐν πίστει, ἐν τιμῇ. Ἀνάγκη παρ' ἡμῶν νὰ διαμορφωθῇ κοινωνία φίλων, σῶφρων, ἐγκρατῆς, δικαία, εἰρημική, φιλοπατρῆς. Ἀνάγκη παρ' ἡμῶν νὰ ὑπάρξῃ πολιτεία εὐκοσμος καὶ ἰσχυρὰ ἐν ἀληθείᾳ ἐλευθερίᾳ καὶ νομιμοφροσύνῃ. Ἀνάγκη παρ' ἡμῶν νὰ ἐκλείψωσιν αἱ κλοπαί, αἱ βλησφημίαι, αἱ ὕβρεις, αἱ συκοφαντίαι, αἱ ἀπαρῶναι, οἱ βιασμοί, αἱ ἐριδῆς, οἱ διαπληκτισμοί, οἱ τραυματισμοί, οἱ φόνοι. Ἀνάγκη νὰ συνεχίσωμεν τὸ ἐνδοξον ἡμῶν ἱστορικῶν παρελθόν, ἀνάγκη νὰ παρασκευάσωμεν ἀντάξιον αὐτοῦ τὸ μέλλον ἡμῶν, ἀνάγκη νὰ πληρώσωμεν τὰ κληροδοτηθέντα ἡμῶν ὑπὸ τῶν πατέρων ἡμῶν ἰδεολογία, ἀνάγκη νὰ σωθῶμεν ἀπὸ τῆς ἀπειλοῦσης ἡμῶν ποικίλης καὶ δεινῆς ἐκλύσεως καὶ καταπτώσεως καὶ διαφθορῆς, ἀνάγκη νὰ διαμορφωθῶμεν εἰς λαὸν μεγαλόφρονον καὶ μεγαλοπράγμονον, ἀνάγκη νὰ ἐπιβληθῶμεν δι' ἡμῶν

αὐτῶν εἰς τὴν συνειδήσιν τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου, ἀνάγκη νὰ δειχθῶμεν ἀληθεῖς Ἕλληνας καὶ ἀληθεῖς Χριστιανοί, ἀνάγκη τέλος ὁψίστη ὑπερ τοῦ εὐγενεστάτου τούτου τῶν ἀγῶνων νὰ ἐντείνωμεν βλῆν τὴν ἐνεργητικότητα καὶ βλον ἡμῶν τὸν ἐνθουσιασμόν.

Μιχαὴλ Ι. Γυλιανός.

ἜΡΩΤΗΣΕΙΣ ΠΕΡΙ ΕΞΕΛΙΞΕΩΣ

Κύριε Διευθυντά τῆς «Ἀναπάξεως».

Ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 383 π. σ. φύλλῳ τοῦ «Ἀστῆως» ἐγράφησαν τρεῖς εἰκόνας ἀνθρώπων ἀγρίων καὶ τριχωτῶν ἐξ Ἰνδιῶν, κέτωδι δὲ αὐτῶν ἡ ἐρώτησις: ἀπόδη ἐξέλιξις ἐκρημάσθη, ἢνα πλαστογενῆθῃ ὁ σημερινὸς πολιτισμὸς ἀνθρώπου; — Ἐρωτῶ λοιπὸν καὶ ἐγὼ, τοὺς γράφοντας τὴν ἐρώτησιν ταύτην, ἀναμείνων τὴν ἀπάντησιν, τὰ ἐξῆς:

1) Καὶ αἱ γυναῖκες τῶν ἀνθρώπων τούτων εἶναι τριχωταί; Καὶ ἂν μὴ, πῶς ἔκριν ἐξέλιξις αὐτὰ ἐγένοντο μὴ τριχωταί; 2) Οἱ σπανοὶ καὶ αἱ γυναῖκες εἶναι τὸ κέρον κέτον τῆς ἐξελικτικῆς προόδου; 3) Οἱ κούρτες εἶναι τὸ ὑψίστον τῆς ἐξελίξεως ὄργανον; 4) Διὰ τί ἐξέλιξις δὲν ἐπέδρασε καὶ ἐπὶ τῶν τοιοῦτου εἶδους ἀνθρώπων, ἦτοι τῶν ἀγρίων τῶν Ἰνδιῶν, τῆς Ἀφρικῆς, τῆς Πολυνησίας καὶ τῶν ἄλλων μερῶν; Πῶς δὲ οἱ ἀρχαῖοι Ἰνδοὶ καὶ Αἰγύπτιοι ἐξέπεσαν ἐκ τοῦ πολιτισμοῦ εἰς τὴν βαρβαρότητα; Καὶ διὰ τί οἱ Σῆναι μόνον στασιμοὶ; Δὲν εἶναι ταῦτα ἐναντία τοῦ νόμου τῆς ἐξελίξεως; 5) Διὰ τί καὶ μετὰ τῶν νῦν πεπολιτισμένων ἀπαντῶσιν ἄνδρες τριχωτοὶ καὶ δασύτριχες καθ' ἕκαστον τὸ σῶμα, καὶ κατὰ τὸ πρόσωπον καὶ τὴν βίνα, καὶ γυναῖκες μὲ μύστακας καὶ δασύτριχες, καὶ ἠλιθιοὶ καὶ κωφάλαοι ἐκ γενετῆς, ἀμηδεμίαν ἰδέαν ἀνωτέραν ἐκ τῶν ἀποτελουσῶν τὴν τιμὴν καὶ τὸ κάλλος τῆς ἀνθρωπότητος ἔχοντες, ὡς γράφει τὸ «Ἄστῳ»; Διὰ τί δὲν ἐπέδρασε καὶ ἐπὶ τούτων ὁ νόμος τῆς ἐξελίξεως;

6) Τί καλεῖται ἐξέλιξις; Τὸ σύνολον βεβαίως τῶν ἀπειροποικίλων ἰκανοτήτων, αἵτινες δὲν παρατηροῦνται ἀνάγκως, σταθερῶς, καὶ διαρκῶς, καὶ ἐν τῷ αὐτῷ βαθμῷ ἐπὶ τῆς ὕλης, καὶ ὁμοίως ἐπὶ πάντων τῶν τοῦ αὐτοῦ εἶδους μερῶν αὐτῆς, ἀλλὰ λαμβάνουσιν ἐπ' αὐτῆς ἀρχὴν καὶ τέλος, καὶ κατὰ διαφόρους βαθμοὺς προβαίνουσιν εἰς ἀκμὴν, ἢτις δὲν παρατηρεῖται σταθερῶς καὶ διαρκῶς ἐν αὐτῇ. Ἐρωτῶμεν λοιπὸν, ἡ τοιαύτη λειτουργία εἶναι ἰδιότης τῆς ὕλης, πηγάζει ἐξ αὐτῆς; Πῶς παράγεται; Ἐκ τοῦ μηδενός; Πῶς ἢ ὕλη παράγει ὅτι φύσει

καὶ διαρκῶς δὲν παρατηρεῖται ἐν αὐτῇ; Καὶ πῶς ἀποβάλλεται τοῦτο ἀπ' αὐτῆς καὶ ἐκμηδανίζεται; Καὶ πόθεν ἡ ἀπειροποικίλη αὐτῶν διαφορὰ; Πᾶσαι αὐταὶ δηλονότι αἱ λευκότητες, ἡ λογικότης, ἡ αὐτοβουλία, ἡ καλλιτεχνία, ἡ ποιήσις, ἡ φιλοσοφία, ἡ θρησκεία, ἡ ἐπιστήμη, τὸ δίκαιον, ἡ ἠθικότης, ἡ πολιτεία, ἡ ἐνότης τῆς συνειδήσεως, ἡ σκόπιμος κίνησις, ἡ ἐπίγνωσις τοῦ σκοποῦ, τὰ διάφορα εἶδη τοῦ κακοῦ, ὅλη αὐτὴ ἡ λευκότης πρὸς ἀνακάλυψιν τῶν νόμων τῆς καλλιτεχνίας, τῆς ποιήσεως, τῆς τέχνης, τῆς μηχανικῆς, τῆς ἀστρονομίας, τῶν φυσικῶν νόμων καὶ δυνάμεων, πάντα τὰ αἰσθητήματα, τὰ διανοήματα, αἱ σκέψεις, αἱ ἐνέργειαι, καὶ ἐν γένει ἡ ζωὴ καὶ τὰ φαινόμενα αὐτῆς, ἔλαβον τὸ πρῶτον ἀρχὴν καὶ ὑπαρξιν ἐκ τοῦ μηδενὸς ἐν τοῖς σώμασι, δι' ὃν ἐξεδηλώθησαν καὶ ἐξεμηδανίσθησαν μετ' αὐτῶν; Ἡ ὑπὴρχον ἀνάγκη καὶ ἐνεκρύπτοντο καὶ ἐγκρύπτονται ἐν τῷ σωρῷ τούτῳ τοῦ χύματος, τῶν λιθῶν, τοῦ ὕδατος, τοῦ ἀέρος καὶ τῶν ἀερίων, ἐν τῷ ἐκ τῶν πρώτων καλουμένων στοιχείων ὄγκῳ, ὃν καλοῦμεν γῆν, καὶ ἐξ αὐτοῦ ἐξεφύτρωσαν, καὶ αὐτὸς εἶχε τὴν λευκότητα νὰ παράγῃ ἐκάστην τοῦτων κατὰ κανόνας καὶ σχέδιον προδιαγεγραμμένον; Ἡ ὑπὴρχον ἀνάγκη ἐν ὅντι διαφόρῳ τῆς ὕλης, φύσει καὶ ἀνάγκη καὶ διαρκῶς λευκῶ νὰ παράγῃ ταύτας; Ἡ λευκότης λ. χ. τοῦ Φειδίου, τοῦ Ὀρφῆως, καὶ τῶν λοιπῶν καλλιτεχνῶν, ποιητῶν, φιλοσόφων, ἐφευρετῶν καὶ τῶν τοιοῦτων, ἐν αὐτοῖς τὸ πρῶτον ἔλαβεν ἀρχὴν καὶ ὑπαρξιν ἐκ τοῦ μηδενός, ἢ ἐνεκρύπτετο ἐν τῇ γῆ καὶ ἐξεφύτρωσαν ἐν αὐτοῖς, ἢ μετεδόθη ὑπὸ ὄντος διαφοροῦ τῆς ὕλης, καὶ φύσει διαρκῶς καὶ ἀνάγκη λευκῶ πρὸς τοῦτο; Καὶ ἂν μὲν ἐν αὐτοῖς τὸ πρῶτον ἔλαβεν ὑπαρξιν, πῶς καὶ πόθεν ἔλαβεν αὐτήν; Ἐκ τοῦ μηδενός; Ἡ ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ τῶν ὕλικῶν μορίων αὐτῶν; Ἀλλὰ τότε διατὶ δὲν παρατηροῦνται αἱ λευκότητες αὐταὶ ἐν πᾶσι τοῖς σώμασιν, ἐν οἷς παρατηρεῖται ὁ αὐτὸς τῶν ὕλικῶν μορίων συνδυασμὸς; Καὶ διατὶ δὲν παρατηροῦντο ἀπ' ἀρχῆς καὶ ἐν αὐτοῖς τοῖς σώμασιν, ἐν οἷς ἐξεδηλώθησαν ἅμα τῷ συνδυασμῷ τῶν ὕλικῶν μορίων, ἀλλ' ἄλλαι μὲν ἐγεννήθησαν αἰφνης ὡς δι' ἐμπνεύσεως, ἄλλαι δὲ δι' ἀσκήσεως καὶ διδασκαλίας; Καὶ διατὶ δὲν παρατηροῦνται πᾶσαι ἐν πᾶσιν, καὶ αἱ αὐταὶ ὁμοίως ἐν πᾶσιν; Ἐπειτα, διατὶ ἀποβάλλονται καὶ χωρίζονται τῶν ἐν οἷς παρατηροῦνται σωμάτων, καὶ χωρὶς νὰ διαλυθῇ ἢ βλαβῇ ὁ συνδυασμὸς τῶν ὕλικῶν μορίων αὐτῶν; Ὁ ὕπνος, ἡ λιποθυμία, ἡ ἀφαίρεσις, ἡ νεκροφάνεια, ἡ νάρκη, ἡ ἐπιληψία, ἡ παραφροσύνη, καὶ ἰδίως ὁ ὕπνωτισμὸς, δὲν εἶναι καταστάσεις, καθ' ὅς αἱ λευκότητες τῶν συνδυασμῶν τῶν μορίων τῆς ὕλης

χωρίζονται ἀπ' αὐτῶν καὶ ἀποβάλλονται, καὶ πάλιν ἐπανακινῶνται; Προσέτι διατὶ παρουσιάζονται ἐν τοῖς συνδυασμοῖς τῶν ὕλικῶν μορίων λευκότητες ἐκτακτοὶ, αἵτινες ἀντίκεινται εἰς τοὺς συνήθεις νόμους τῶν τοιοῦτων συνδυασμῶν, ὡς ἡ ὑπνοβασία, τὰ φαινόμενα τοῦ ὕπνωτισμοῦ, τὰ ὄνειρα, αἱ προαισθησεις, αἱ τηλεπάθειαι, αἱ ψυχώσεις, καὶ τὰ τοιαῦτα; Πόθεν δὲ αἱ ἐναντίαι τῶν συνήθων ἐπὶ τῆς ὕλης λειτουργούντων ἰδίων, ὡς ἡ ἐνότης τῆς συνειδήσεως, πάντα τὰ φαινόμενα τῆς ζωῆς, πάντα τὰ φαινόμενα τοῦ κακοῦ; Ἄν εἶναι πάντα ταῦτα ἀναίρεσις τῶν συνήθων τῆς ὕλης ἰδιότητων καὶ τῶν ἐπ' αὐτῆς λειτουργούντων νόμων, καὶ ἀντιδράσεις κατ' αὐτῶν; Το κακὸν δὲν ἀναιρεῖ καὶ καταστρέφει πολλὰς ἰδιότητας καὶ λειτουργίας τῆς ὕλης ἀκουσίως αὐτῆς; Τὸ ἀκούσιον δὲ τοῦτο δὲν σημαίνει ἐπίδρασιν ἑτέρου ὄντος; Τέλος πόθεν οἱ συνδυασμοὶ τῶν μορίων τῆς ὕλης; Πόθεν τὰ κύτταρα, καὶ τὸ αὐθιγὸς ἐκαστοῦ αὐτῶν, καὶ ὁ συνδυασμὸς αὐτῶν; Μήπως ἐκ τυχαίας συμπτώσεως; Ἀλλὰ χωρὶς τὸ τυχαίου, ὅπου νόμοι προδιαγεγραμμένοι λειτουργοῦσιν, ἀπ' ὧν πᾶσα παρέκκλισις ἀφροὶ τὸ ἀποτέλεσμα; Ἄν δὲ ἐνεκρύπτοντο καὶ ἐγκρύπτονται ἐν τῇ ὕλῃ αἱ λευκότητες αὐταὶ, πῶς ἔχει αὐτὴ τὴν δύναμιν νὰ παριστᾷ ἑαυτὴν ὅπως ἐναντίαν τῶν τοιοῦτων λευκότητων; Ἀντὶ πασῶν ὅμως τοῦτων τῶν ὑποθέσεων δὲν εἶναι φυσικώτερον καὶ συμφωνώτερον πρὸς τὰ πράγματα νὰ δεχθῶμεν, ὅτι πᾶσαι αὐταὶ αἱ λευκότητες προήλθον καὶ προέβησαν ἐξ ὄντος διαφοροῦ τῆς ὕλης, καὶ ἔχοντος ἀνάγκη φύσει καὶ διαρκῶς τὴν δύναμιν νὰ παράγῃ ταύτας, ἐπιδρῶν ἐπὶ τῆς ὕλης; Τὸ συμπέρασμα δὲ τοῦτο εἶναι τόσον ἀναγκαῖον, ὥστε καὶ οἱ ἀντιφρονούντες, θεωροῦντες τὸ ἀνίκανον τῆς ὕλης πρὸς παραγωγήν τοιοῦτων φαινομένων, καταφεύγουσιν εἰς τὴν ἀποδοχὴν τῆς ὑπάρξεως νόμου ἐξελίξεως ἢ πνεύματος, ἀλλ' ὡς ἰδιότητος τῆς ὕλης. Ἀλλ' εἶναι δυνατόν ἡ ἰδιότης νὰ ἀντιμάχηται πρὸς τὴν οὐσίαν, ἐξ ἧς παράγεται, ἢ νὰ ἔχη μείζονα ταύτης λευκότητα;

7) Πόθεν τὸ φαινόμενον τῆς ἀπείρου ποικιλίας, καθ' ὃ ἕκαστος ἑνθροπος ἀποτελεῖ ἰδιότατον ὅπως κόσμον ἰδεῶν, αἰσθημάτων, πόθων, μηχανικῆς λειτουργίας καὶ σχήματος, διαφορῶν ὅπως τῶν ἄλλων ἀνθρώπων καὶ τοῦ ἑξωτερικοῦ κόσμου, καὶ πολλὰκις ἀντίθετον, καὶ διμερῶς ἀλλοιούμενον, πλειστάκις δὲ καὶ ἀποκρυπτόμενον, οὕτως, ὥστε ὅσοι ἄνθρωποι ὑπῆρχαν καὶ ὑπάρχουσι, καὶ ὅσοι ἀλλοιώσεις αὐτῶν ἐγένοντο, τόσοι καὶ κόσμοι διαφοροὶ ἄλλήλων, καὶ πλειστάκις ἀντίθετοι, καὶ ἀπειράκις μυστηριώδεις; Πῶς ἕκαστος ἑνθροπος ἀποτελεῖ μυστήριον ἰδεῶν, πόθων, αἰ-

σθημάτων καὶ διανοημάτων, ἄγνωστον τοῖς λοιποῖς, καὶ πῶς ἔχει τὴν λευκότητα νὰ ἀποκρύπτῃ τὰ ἑαυτοῦ αἰσθητήματα, διανοήματα καὶ ἐκδηλοῦ ὅπως ἀντίθετα τῶν πραγματικῶν; Ἄν ἐκ τῆς ὕλης προήρχοντο πάντα ταῦτα καὶ οὐδὲν ἕτερον ἐκτὸς τῆς ὕλης ὑπῆρχεν, ἀπ' οὗ ἡ ὕλη ἀρνοεῖ ἑαυτήν, πῶς ἀποκτᾷ ἐπίγνωσιν ἑαυτῆς κατόπιν; Πῶς δὲ, ἀπ' οὗ ἀρνοεῖ τοὺς ἐπ' αὐτῆς λειτουργοῦντας νόμους, κατὰ τὴν ἀποκτᾷ τὴν λευκότητα νὰ ἀποκαλύπτῃ καὶ μανθάνῃ αὐτοῦς; Ἄν εἶναι φυσικώτερον, ὅτι πᾶσαι αὐταὶ αἱ λειτουργίαι καὶ πάντες οὗτοι οἱ νόμοι πηγάζουσιν ἐκ τῆς ἐπὶ τῆς ὕλης ἐπίδρασεως ἑτέρου ὄντος, καὶ ἡ γνώσις αὐτῶν μεταδίδεται τῇ ὕλῃ ὑπ' αὐτοῦ;

8) Πᾶσαι αὐταὶ αἱ δυνάμεις, αἵτινες δὲν εἶναι ἀρχαί καὶ σταθεραί, ἀλλὰ λαμβάνουσιν ἀρχὴν καὶ τέλος ἐπὶ τῶν ἐν οἷς λειτουργοῦσι σωμάτων, ὡς ἡ κίνησις, ἡ ἔλξις, ἡ θερμότης, ἡ βαρῦτης, ὁ ἠλεκτρισμὸς, ὁ μαγνητισμὸς, τὸ φῶς, ὁ ἤχος, καὶ τὰ χρώματα, πόθεν ἔχουσι τὴν ἀρχὴν καὶ πόθεν τὸ τέλος; Ἐνυπάρχουσιν εἰς τοὺς ὄγκους τούτους τοὺς συγκεκμημένους ἐν τῶν πρώτων στοιχείων τῆς ὕλης, τοὺς καλουμένους οὐράνια σώματα, καὶ ἀγκρύπτονται ἐν αὐτοῖς, καὶ ἐκδηλοῦνται κατὰ νόμους καὶ σχέδιον προδιαγεγραμμένον, καὶ εἶναι ἀναπόσπαστοι αὐτῶν; Ἀλλὰ τότε διατὶ οὐδὲν ἐνυλοῦν ὃν παρετηρήθη φύσει καὶ διαρκῶς ἀποκλινῶν, θερμοῦ, ἠλεκτρικοῦ, βαροῦ, ἠχηροῦ, ἠλεκτρικόν, μαγνητικόν, αὐτόφωτον, ἐγγνώματον; Διατὶ ἀποβάλλουσι τὰς τοιαύτας ἰδιότητας; Μήπως ἡ ἀποβολὴ εἶναι ἀπλῆ τροποποίησις, καὶ ἡ αὐτὴ δύναμις ἡ ἰδιότης τῆς ὕλης, ἐν ἄλλοις παρουσιάζεται ὡς θερμότης, ἐν ἄλλοις ὡς κίνησις, ἐν ἄλλοις ὡς ἠλεκτρισμὸς καὶ ἐν ἄλλοις ἄλλως; Ἀλλ' ἂν καὶ τοῦτο δεχθῶμεν, δὲν εἶναι φυσικὸν νὰ δεχθῶμεν ὡς πρῶτον ἰδιότητα τὴν ἔλξιν, καὶ τροποποιήσις αὐτῆς τὰς ἄλλας, καθόσον ἐκ τῆς ἔλξεως φαίνεται παραγομένη ἡ κίνησις καὶ ἡ βαρῦτης, καὶ ἐξ ἑκατέρας τούτων αἱ λοιπαί; Ἄμα παύσῃ ἡ ἔλξις καὶ ἡ ὥσις, δὲν θὰ παύσασιν πᾶσαι αἱ λοιπαί; Ἀλλ' εἶναι ἡ ἔλξις σταθερὰ διαρκὴς καὶ ἀναπόσπαστος ἰδιότης τῆς ὕλης; Ἄνυται ἡ αὐτὴ οὐσία νὰ παραγάγῃ συγχρόνως καὶ τὴν ἔλξιν καὶ τὴν ὥσιν; Ἄνυται τὸ αὐτὸ ὃν καὶ νὰ ἔλξῃ τὸ ἕτερον καὶ νὰ ἀπομακρυνῆται αὐτοῦ; Ἀπ' οὗ δὲ ἡ ἔλξις καὶ ἡ ὥσις δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἦναι ἰδιότητες τῆς ὕλης, δὲν ἔπεται, ὅτι καὶ αἱ λοιπαὶ δὲν εἶναι ἰδιότητες αὐτῆς; Ἄν ἀποδεικνύεται δὲ τοῦτο καὶ ἐκ τοῦ ὅτι πᾶσαι αἱ δυνάμεις, καθ' ὅ αἰτίαι μεταμορφώσεως, ἀλλοιώσεως καὶ μεταβολῆς καταστάσεως τῆς ὕλης, εἶναι ἐναντίαι τῆς κυρίας ἰδιότητος αὐτῆς, τῆς ἀδρανείας; Ὅτι δὲ ἡ ὥσις δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἦναι ἰδιότης τῆς

ὕλης, ἀποδεικνύεται καὶ ἐκ τοῦ ὅτι πρὸς ἐξήγησιν τῆς ἀπαστικῆς ἰδιότητος τῶν σωμάτων καὶ πολλῶν ἄλλων φαινομένων, ὡς τῆς διπλῆς διαθλάσεως τοῦ φωτός, καὶ ἄλλων πλείστων, κατέφυγον εἰς τὴν ἀποδοχὴν οὐσίας διαφοροῦ τῆς συνήθους ὕλης, ἀπαστικῆς καὶ ἀοράτου, τοῦ αἰθέρος, ὡς καὶ τῆς ἐν τῇ ὕλῃ ἐνεργείας; Ἀπ' οὗ ἡ συνήθης ὕλη δὲν εἶναι ἡ καὶ ἡ πρὸς ἐξήγησιν τῶν φαινομένων ἡ ὑπαρξίς ἡ ἄλλης πρὸς ἐξήγησιν αὐτῶν, βεβαίως καὶ κατ' ἀνάγκη ἡ ὕλη εἶναι διὰφορος τῆς συνήθους ὕλης οὐσίας. Ἀλλ' ἂν τὴν διαφορὸν ταύτην τῆς συνήθους ὕλης οὐσίαν δεχθῶσιν ὡς αὐτόβουλον, λογικὴν καὶ φύσει λευκὴν, ἵνα ἐπιδρῶσα ἐπὶ τῆς ὕλης παράγῃ πάντα τὰ φαινόμενα, δὲν ἐξηγοῦνται οὕτω τὰ πάντα;

9) Τριῶν εἰδῶν λειτουργίαι καὶ κινήσεις παρατηροῦνται, τυχαίαι, ἀδρανεῖς καὶ μηχανικαί, καὶ αὐτόβουλοι λογισαί. Τίς ἐκ τούτων πρῶτον, καὶ τίνας παράγωγοι; Εἶναι δυνατὸν ἐκ τῆς τυχαίας νὰ προέλθωσι νόμοι καὶ κανόνες; Εἶναι δυνατόν ἐκ τῆς μηχανικότητος καὶ ἀδρανείας νὰ προέλθῃ τὸ ἄκρως ἀντίθετον, ἡ αὐτόβουλος λογικότης; Μηχανικότης καλεῖται ἡ ἀδρανὴς καὶ τυφλὴ ἐκείνη ἐνέργεια, ἡ συνεπεία ἐπίδρασεως τυφλῶς ἐνεργούσα, ἢ ἐπιγνώσεως τοῦ σκοποῦ, καὶ μὴ μεταβάλλουσα ἀπ' ἐαυτῆς κατὰστασιν. Εἶναι λοιπὸν δυνατόν ἐξ αὐτῆς νὰ προέλθῃ ἐνέργεια ἀπ' ἐαυτῆς μεταβαλλομένη, ἀρχομένη καὶ παύουσα ἀπ' ἐαυτῆς, ἐν ἐπιγνώσει τοῦ σκοποῦ ἐνεργούσα, καὶ τοῦτον συλλαμβάνουσα, προσχεδιάζουσα καὶ ἐφαρμόζουσα; Παρατηρήθη ποτὲ τοιοῦτόν τι, ὡς παρατηρεῖται, ὅτι ἐκ τῆς αὐτοβούλου καὶ λογικῆς δύναται νὰ προέλθῃ τυχαία καὶ μηχανικὴ ἐνέργεια; Τὸ αὐτόβουλον λογικὸν δύναται νὰ κινήθῃ καὶ τυχαίως, καὶ μηχανικῶς, καὶ νὰ κινήθῃ καὶ ἄλλα ὄντα νὰ κινῶνται οὕτως. Κατ' ἀνάγκη ἄρα δὲν προῦπηρξεν ἀνάγκη ἡ αὐτόβουλος λογικὴ ἐνέργεια, ὡς τοῦτο ἀποδεικνύουσι καὶ οἱ νόμοι τῆς κινήσεως τῶν σωμάτων, καὶ αἱ παραλλαγαὶ καὶ ἀναίρεσεις αὐτῶν, ὡς ἀποδεικνύουσαι τὸ αὐτόβουλον τοῦ τεθεμένου αὐτοῦς; Ἐπειδὴ δὲ οὐδὲν κοινὸν μεταξὺ ὕλης ἀπ' ἐνός, καὶ αὐτοβούλου λογικότητος ἀπ' ἑτέρου, δὲν ἔπεται, ὅτι κατ' ἀνάγκη ὑπάρχει ὃν διαφορὸν τῆς ὕλης, αὐτόβουλον καὶ λογικόν; Καὶ ἂν ὑποτεθῇ δὲ, ὅτι αἱ μεταμορφώσεις, αἱ ἀλλοιώσεις, καὶ αἱ μεταβολαὶ τῆς καταστάσεως τῆς ὕλης προέβησαν ἐκ τῆς ἀλλοιωτικότητος τῶν ὕλικῶν μορίων καὶ σωμάτων, πάλιν δὲν ἀπαιτεῖται ἡ ἀρχικὴ ἐπίδρασις νὰ προήλθῃ ἐκ τινος αὐτοβούλου, ἐκ τινος μὴ φύσει ἀδρανούς; Τὸ ἐν ἐνυλοῦ ἐπίδρασιν ἐπὶ τοῦ ἑτέρου, καὶ τοῦτο ἐπὶ ἄλλου.

Ἄλλ' ἐπὶ τοῦ πρώτου ἐπιδράσαντος τί ἐπέδρα-
σεν, ἢν καὶ τοῦτο ἦτο φύσει ἀδρανὲς καὶ ἀ-
νικανὸν νὰ μεταβάλλῃ κατὰστασιν ἀφ' ἑαυτοῦ;
Ἄν ἦτο ἀνάγκη νὰ ἦτο ἀντίβουλον καὶ ἐκα-
νὸν νὰ ἐπιδρῶ ἐπὶ ἄλλων ἀφ' ἑαυτοῦ; Ἀναμέ-
νω τὴν ἀπάντησιν.

Ἐν Πύργῳ, τῆ 31 Ἰανουαρίου 1892.

Α. Ἀθανασιάδης
δικηγόρος.

ΤΟ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

ΕΝ ΣΧΕΣΕΙ ΠΡΟΣ ΤΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ ΚΑΙ
ΕΠΙΤΗΔΕΥΜΑΤΑ

(συντ. δε προηγ. φύλλον)

Διδάσκαλος.

Μετὰ τοὺς γονεὺς ὡς πρὸς τοὺς παῖδας τὴν
πρώτην ἐν τῇ κοινωνίᾳ θέσιν κατέχει ὁ δι-
δάσκαλος· εἶτε ἄποδὸς δημοδιδάσκαλος εἶτε
καθηγητὴς Πανεπιστημίου, ἐκάτερος εἰς τὸ
αὐτὸ βαίνει τέμα, νὰ φωτίσῃ, δηλονότι, τὸν
νοῦν καὶ νὰ διαπλάσῃ τὴν καρδίαν τοῦ παι-
δός, διὸ καὶ ἀρμοδίως πνευματικῶς τούτου
γονεὺς καλεῖται. Φαντασθῶμεν πρὸς στιγμὴν
ὄχι μόνον τὴν πόλιν ἢ ἔθνος στεροῦμενον
παντάσῃ διδασκάλων, οἷον οἰκτρὸν θεῖον ἢ
θελεῖ παρουσιάξῃ ἡ κοινότης αὐτῆ! Ἐθελεν
εἶνα ἀπλοῦν ἔθροισμα ἡμοίων μὲν ἀτόμων,
πλὴν κατασπαρτασθέντων ἑλλήλα ὡς ἐκ τῆς
ἀγρίας αὐτῶν καταστάσεως ἕνεκα τῆς ἀμαθείας.
Ἀλλὰ καὶ ἔπον δήποτε ὑπάρχουσι μὲν σχολεῖα
ἀλλ' οἱ ἐν αὐτοῖς διδάσκαλοι πάρεργον θεω-
ροῦσι τὸ ἑαυτὸν ἐπάγγελμα, ἀφρονιστοῦντες
ὄλας τοῦ ἰδίου καθήκοντος ἐκ κακῆς προθέ-
σεως καὶ τὸ ὄλικόν μᾶλλον συμφέρον ἐπιδιώ-
κοντες, ἐναγκαλιζόμενοι ἐν ἡτῇ παραβάσει καὶ
νόμῳ, καὶ διαταγμάτων, καὶ ἀντιᾶ ἀκόρη
τοῦ ὑπερσσιακοῦ βροκου, πλείστας ἰδιωτικὰς
παραδόσεις, καὶ αὐτοὺς ἔτι τοὺς ἐν τῷ δημο-
σίῳ ἐκπαιδευτήρῳ μαθητὰς τῶν κατ' ἰδίαν
διδάσκοντες ἐπὶ φανερᾷ ἀδικίᾳ καὶ βλάβῃ τῶν
ἀπορωτέρων, ἢ εἰς ἕτερον ἄσπολοῦνται βιοπο-
ριστικὸν καὶ κερδαλέον ἔργον, ἢ ἕνεκα ἀνικα-
νότητος καὶ πτωχείας γνῶσιν δὲν ἐπαρκουσι
τοῖς ἀπαιτούμενοις πρὸς τὴν διαμόρφωσιν καὶ
ἀνάπτυξιν τῶν νέων, ἐκεῖ ἐπικρατεῖ πάντως
βαθεῖα ἡμιμάθεια ἢ καὶ παχυλὴ ἀμάθεια εἰς
τὸ αὐτὸ ἄγνοια τέμα εἰς ὃ φέροι καὶ ἡ παν-
τελής ἑλλειψίς τῶν σχολείων. Οἱ τοιοῦτοι δι-
δάσκαλοι εἶνε πράγματι οἱ δολοφῶνοι τῆς νε-
ολογίας, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν πατριδοκτόνοι καθό-
σον ἐκ τῆς νεολογίας ταύτης μετ' οὐ πολὺ
ἀναμένει ἡ πατρις τὴν ἐαυτῆς προαγωγήν.

Ἐσαύτως καὶ οἱ παρεισάγοντες ξένους καὶ ὄλας
καινὰς διδασκαλίας ταῖς ψυχαῖς αὐτῶν, ἀντι-
κειμένους διαρρηθῆναι ταῖς ὑγιεῖσι τοῦ Εὐαγγε-
λίον ἔργαῖς, καταφέρουσιν οἱ ἐπίσκοποι οὗτοι
καὶ ἀσεβεῖς καίρια κατὰ τῆς νεολογίας καὶ τῆς
πατριδος ἅμα τραύματα ἀπειλοῦντα τὸν ἡδι-
κὸν θάνατον. Καὶ δυστυχῶς σήμερον ἐν τῷ
διδασκαλικῷ κλάδῳ ἐδρίσκῃ τις πλῆθύν οὐ
σμικρὰν τοιοῦτων ἀσεβῶν διδασκάλων. Ἀλλὰ
δὲν ἀρκεῖ μόνον ἐν τῇ διδασκαλίᾳ νὰ ἡγηται
τῶν παιδευομένων ὁ διδάσκαλος, ἀλλὰ καὶ ἐν
τῇ πράξει δέον ν' ἀναδεικνύηται καλὸν μιμή-
σεως παράδειγμα ἀποφεύγων πάντα λόγον,
πᾶσαν πράξιν, πᾶσαν ἀφορμὴν δυναμένην
ὄπωςδὴποτε νὰ βλάβῃ τοὺς μαθητὰς.

Διὰ τοῦτο ὁ διδάσκαλος ὀφείλει πρὸ πάν-
των νὰ ἀναδιψᾷ συνεχῶς τὸ Εὐαγγέλιον ὅπως
νατοπριζῆται ἐν αὐτῷ καὶ ἔχῃ πρόχειρα ἐν
πάσῃ περιπτώσει τὰ μέσα τῆς νοουθεσίας τῶν
παρεκτροπομένων μαθητῶν. Διδάσκαλος, ὅστις
ἀδιαφορῶν περὶ τοῦ ἰδίου ἐπαγγέλματος, πλὴν
εὐχαρίστως προσποριζόμενος τὰ ἐκ τούτου
κέρδη ἀσχολεῖται περὶ τὴν ἐμπορίαν ἢ περὶ
ἄλλο τι ἐπιτηδευμα ἀπαιτοῦν τὴν συχνὴν ἀ-
νοῦν παρουσίαν καὶ ἀπὸ τοῦ σχολείου ἀπου-
σίαν εἶνε ὀλεθριώτερος τῶν ἐκ συντήματος
ἀλλοτῶν. Διδάσκαλος, ὅστις ὅπως χρηματολο-
γίᾳ ἔρπει ἐξουτελιστικῶς πρὸ τῶν ἰσχυρῶν
τῆς ἡμέρας καὶ διὰ μυρῶν θωπεῖων καὶ γε-
μυρῶν κολακείων δεινύεται προθύμως νὰ
νὰ πράξῃ πᾶσαν ἄσθεσον καὶ παράνο-
μον πράξιν, ἐξαίρων μέχρι οὐρανοῦ τὰ ἐ-
νύπαρκα τοῦ ἰσχυροῦ προτεροῦματα, ἐμπαί-
ξει θεῖα καὶ ἀνθρώπινα καὶ οὐδὲν ἔχει ἰε-
ρὸν οὐδὲ θεῖον. Διδάσκαλος, ὅστις δίκην τε-
τραμύνης ὑπὸ βολῆς κυνηγοῦ ἐλάφου σπεύδει
ὡς παράφρων νὰ φύγῃ πρὸ τῆς ὄρας ἀπὸ τοῦ
ἐνός μαθήματος ἵνα μεταβῇ εἰς ἕτερον, κατα-
λείπων εἰς τὸ μέσον τὴν προσήκουσαν ἀνάλη-
σιν ἵνα μαρτυρῇ αὐτὴν ὁ πτωχὸς μαθητὴς,
φεναικίζει τὴν κοινωνίαν, ὡσπερ ταχυδακτυ-
λουργός. Διδάσκαλος, ὅστις χαριζόμενος ἢ καὶ
δωροδοκούμενος προβιβάζει, κατ' ἀξίαν τὸν
μαθητὴν, διαπράττει μεγίστην ἀδικίαν τῷ
προβιβαζόμενῳ καὶ τοῖς συμμαθηταῖς τούτου,
τοῖς πράγματι ἰκατωτέροις. Διδάσκαλος, τέλος,
ὅστις διατρέχει τὰς βδελυρὰς τῆς ἀκολασίας
ἀτραπὸς μὴ λαμβάνων ὑπ' ὄψιν τὸ τοῦ ἐπαγ-
γέλματος ὕψος, παρέχει σκανδαλωδέστατον τοῖς
μαθητεύουσι παράδειγμα, δι' ὃ βαρυνέτην ὁ
πέγει τὴν εὐθύνην. Ἡ κοινωνία ἔχει τὸ δι-
καστὸν νὰ εἰπῇ τῷ διδασκάλῳ «Ἰδοὺ παρα-
δίωμι σοὶ παῖδας ἀμορφώτους, ἀπαιτῶ δὲ νὰ
μοὶ ἀποδώσῃς τούτους μεμορφωμένους, πλῆ-
ρεις γνῶσεως καὶ χρηστοηθείας.» Ὁ θεὸς νό-
μος διὰ τῆς συνειδήσεως λέγει τῷ διδασκάλῳ
«Ἰδοὺ ἡ εὐκλαστος ζύμη, ἀπόκειται σοὶ νὰ

διαπλάσῃ αὐτὴν εἰς τὸ ἀγαθόν, ἄλλως ὄλας
δίκην ἐν καιρῷ τῷ προσήκοντι. Ναί! οὕτως
ἔχει τὸ πρᾶγμα, ἢ ἀφθόως εἰσέρουσα ὄσημέ-
ραι διαφθορὰ ἐπιδρῶ ἐπὶ τῶν διδασκάλων,
ὡς μὴ ὄφριλε, καταπιύουσα καὶ ἐν τούτοις
τὴν φωνὴν τοῦ καθήκοντος. Διὰ τοῦτο οὐ σπα-
νίως ἀπαντῶσι διδάσκαλοι κερτημένοι ὁ μὲν
ταύτην, ὁ δὲ ἐκείνην τῶν ἀνωτέρω καιῶν.
Ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ κλάδῳ τούτῳ ἡ Ἑλληνικὴ
κοινωνία ἔχει νὰ δεῖξῃ εὐτυχῶς πολυαριθμους
ἀληθεῖς στρατιώτας τῆς ἐπιστήμης, ἐμμένοντας
κυριερικῶς ἐν τῇ ἐκπληρώσει τοῦ καθήκοντος.

Ἰατρός.

Παρὰ τὴν κλίνην τοῦ ἀσθενοῦς συναντῶ
σὺν ὁ ἰατρός καὶ ὁ ἱερεὺς· ὁ μὲν ὡς θεραπευ-
τῆς τοῦ σώματος, ὁ δὲ τῆς ψυχῆς. Καὶ ὁ ἰα-
τρός πύσας ἔχει ἀφορμὰς νὰ ἐφαρμόσῃ εἰς
ἑαυτὸν καὶ εἰς τὸν ἀσθενῆ τὸ Εὐαγγέλιον; Εἰς
ἑαυτὸν μὲν, διότι ἐρευνῶν εἰδικῶς τὸν θαν-
μάσιον σύνδεσμον τῶν διαφορῶν μελῶν τοῦ
ἀνθρωπίνου σώματος, τὴν ἀκατανόητον καὶ
ἐμύμητον λεπτότητα τῆς κατασκευῆς τῶν ποι-
κίλων ὀργάνων, τὴν σκοπιμότητα αὐτῶν, τὰς
πολλαπλὰς καὶ ἰδιαζούσας λειτουργίας ἐνδὲ ἐ-
καστοῦ, καὶ τὴν σύμμικτον ὕλην, ἐξ ἧς ἀπαρ-
τίζεται τὸ σῶμα, ἀποκαλύπτει τὴν θαρᾶλην καὶ
κλίτων γόνυ ἐνώπιον τοῦ παντοδυνάμου Δη-
μιουργοῦ ὕμολογεῖ τὴν θεῖαν αὐτοῦ πανσο-
φίαν, καὶ ζητεῖ ἵνα ἐνδείξηται διὰ παντὸς μέ-
σου τὸ αἰσθητὸν τῆς πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τὸν
πλησίον ἀγάπης διὰ τα μέγιστα δῶρα, ἕτινα
ἰδωρήσατο ἡμεῖν, ἰδίως δὲ τὸ τῆς λογικῆς
ψυχῆς, ἢν βεβαίως ἀδυνατεῖ νὰ ἀνεύρῃ διὰ
τῆς ἀνατομικῆς μαχαίρας. Εἰς τὸν ἀσθενῆ δὲ,
διότι μυριετρόπως δύναται νὰ προδιαθέσῃ εἰς
τὸ ἀγαθὸν ὑποβάλλων αὐτῷ τοὺς προφανεῖς
κινδύνους, εἰς οὓς ἔστιν ὅτι ἐξ ἰδίας ἀφροσύ-
νης ὁ ἀνθρωπος παραβαίνων τὰ ὑγιεινὰ τοῦ
Εὐαγγελίου παραγγέλματα ἐμπίπτει, ἢ δύνα-
ται νὰ καλλιεργῇ τὸ ἐσσεβεῖς τοῦ πάσχοντος
φρόνημα καὶ σὺν τῇ σωματικῇ θεραπείᾳ νὰ
παρασκευάζῃ καὶ τὴν ψυχικὴν, ἢν θέλει συμ-
πληρώσει πάντως ὁ ἱερεὺς. Εὐθύς ὡς διαγνῶ
ὁ ἰατρός τὴν νόσον καὶ διατάξῃ τὰ κατάλλη-
λα φάρμακα, τότε ἐὰν παρακινήσῃ διὰ προ-
θύμου χριστιανικῆς ἀγάπης αὐτὸν ἵνα γένη-
ται κοινωνὸς τῶν ἀρχάντων τοῦ Χριστοῦ μυσ-
τηρίων, ὁ τοιοῦτος ἰατρός πρᾶττει συμφῶ-
νας τῷ Εὐαγγελίῳ καὶ εἶνε εὐσεβής, συντελῶν
οὐ μόνον εἰς τὴν θεραπείαν τοῦ σώματος ἀλλὰ
καὶ τῆς ψυχῆς. Τότε δὲ καὶ ὁ ἱερεὺς δὲν θέλει
ἀπαντῆσαι τηλικαῦτα προσκόμενα τῷ πεί-
σμονι ἀσθενεῖ. Ἰδοὺ τίτιν τρόπον καὶ ὁ ἰατρός
δύναται νὰ ἐφαρμόσῃ ἐν τῷ ἑαυτοῦ ἐπαγγέλ-
ματι τὸ Εὐαγγέλιον. Παρὰ ταῦτα ὅμως δυστυ-
χῶς μετὰ λύπης παρατηρεῖται ὅτι ἐν ὑπάρχον-

σιν ἀνθρώποι σήμερον ἰδίως περιφρονητὰ
τοῦ ὑψίστου ἡθικοῦ νόμου, εἶνα οἱ ἱατροί,
προσκεκολλημένοι τόσον στενῶς τῇ ὕλῃ, ὥστε
πέραν ταύτης οὐδὲν ὄρωσι. Διὰ τοῦτο καὶ με-
τέρχονται τὸ ἐπάγγελμα ὡς μέσον βιοποριστι-
κὸν προσπαθοῦντες ἵνα διὰ παντὸς μέσον
κερδήσωσι πλείω, καὶ οὕτως ἐκδείρωσι τὸν
ἀτυχή λαόν, ἢ συνεννοούμενοι μετὰ τῶν πολι-
τικῶν ἀρχόντων ἢ ὑπαλλήλων προστιθεῖσιν
ἐν ταῖς ἐκτεῶν ἱατρικαῖς ἐκθέσεσιν ἐπὶ ὑπο-
θέσεσιν δημοσίου συμφέροντος πλείους ἐπι-
σεβείας τῶν πραγματικῶν, πλείους ὀδοιπορίας,
πλείους δαπάνας ὅπως λάβωσιν ἐναντίον τῆς
συνειδήσεως παρὰ τοῦ δημοσίου ταμείου τὸ
μὴ αὐτοῖς ἀνήκον. Ἀλλὰ μετὰ τῶν πολλῶν
τούτων εὐρίσκονται καὶ ἀληθεῖς καὶ εὐσυνεί-
δητοι ἐπιστήμονες λόγῳ καὶ ἔργῳ ὑπὲρ τῆς
ἐπιστήμης καὶ τῆς κοινωνίας ἀφιλοκερδῶς ἐρ-
γαζόμενοι. Καὶ τοῦτο εἶνε λίαν παρήγορον
ἅμα καὶ εὐχάριστον.

(Ἀκολουθεῖ.)

Ζήσιμος Γ. Τυπάλδος.

Καθηγητής.

ΣΚΟΤΕΙΝΑΙ ΟΡΓΑΙ ΤΟΥ ΒΙΟΥ

Ἐν τῷ ἀνθρωπίνῳ βίῳ δὲν εἰσδύει παντα-
χοῦ ἡ ἀκτεῖς τοῦ φωτός· δὲν πλέει τις πάντοτε
ἐπὶ ἡρέμῳ θαλάσσης. Οἱ εὐγενέστεροι καὶ
ἐναρετώτεροι χαρακτῆρες τῆς τε ἱεράς καὶ τῆς
θύραθεν ἱστορίας εἶνε πρόσωπα, τὰ ὅποια ἐ-
βάδισαν τὴν πρὸς τὸν οὐρανὸν ἔγρουσαν ὁδὸν
διὰ μέσου σκοτεινῶν νυκτῶν, φοβερῶν τρικυ-
μιῶν καὶ θειῶν βασάνων καὶ θλίψεων. Ἐπι-
λείψει ἡμεῖς ὁ χρόνος διηγουμένους τὰ δεινὰ
τῶν ἡρώων τῆς πίστεως καὶ τῆς ἀρετῆς, ὅτινες
ἐθυσιάσθησαν διὰ τὸ ἀγαθὸν καὶ τὴν ἀλήθειαν.
Ἀλλ' ὅτι συνέβη ἐν τῷ παρελθόντι συμβαίνει
καὶ σήμερον. Οἱ ἀγαθοὶ ἄνθρωποι, οἱ ἀγαπῶντες
τὸν Θεὸν καὶ ὑπ' αὐτοῦ ἀγαπώμενοι, δὲν εἶνε
πάντοτε εὐτυχεῖς· τούναντίον μάλιστα. Ὁ οὐ-
ράνιος ἡμῶν Πατὴρ εἰς οὐδὲν τῶν τέκνων αὐ-
τοῦ ὑπόσχεται ἡμέρας ἀνεφέλους. Ἐποσχέσει
τοιαῦται θὰ ἦσαν ἀπλή πρόκλησις εἰς τὸν ἐρω-
σισμόν μας, θὰ ἦσαν δέλαρα προσφερόμενον
ἡμῖν, ὅπως ὑπηγετησώμεν τὸν Θεὸν ἐπὶ ἀμέσῳ
ἀμοιβῇ. Ἡ ἰδιότης τῆς ἀληθοῦς πίστεως καὶ
τῆς ἀληθοῦς ἀρετῆς δὲν δοκιμάζεται ἐν ἡμέ-
ραις εὐτυχίας. Οἱ ἀγαθοὶ ἄνθρωποι, οἱ ἀγα-
πῶντες τὸν Θεὸν καὶ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἀγαπώμενοι
δὲν εἶνε πάντοτε εὐτυχεῖς ἐπὶ τῆς γῆς. Ὁ οὐ-
ράνιος ἡμῶν Πατὴρ δὲν ὑπόσχεται, οὐδ' ὄψε-
σθῆναι ποτὲ εἰς οὐδένα τῶν ἐκλεκτῶν αὐτοῦ
ἡμέρας ἀνεφέλους. Τοιαῦται ὑποσχέσεις καὶ

επαγγελίας θά ἦσαν ὡς εἴπομεν ἀτόχοιμα προκλήσεις εἰς τὸν ἐργασμὸν μας, θά ἦσαν δέλεαρ προσφερόμενον ἡμῖν, ὅπως ὑπερητήσωμεν τῷ Θεῷ, πράττοντες τὸ ἀγαθὸν ἐπὶ τῷ ἔργῳ ἀμέσου ἐμοιβῆς. Ἡ ἰδιότης τῆς ἀληθοῦς πίστεως θά ἦτον περιττὸν νὰ δοκιμάζεται ἐν καιρῷ τρικυμίας, ἐὰν ὁ κεντημένος αὐτὴν ἐδύνατο πάντοτε νὰ πλέῃ ἐπὶ ἠρέμου καὶ ἀταράχου θαλάσσης. Ἡ ἰσχὺς τῶν ἰστιοφόρων πλοίων δὲν δοκιμάζεται ὅταν παραπλέωσι τὴν ξηρὰν, ἀλλ' ἐν ἀνοικτῷ πελάγει καὶ ἐν ὄρῳ καίλατος. Ἄλλως τε τὰ ἱερὰ βιβλία μᾶς διδάσκουσιν, ὅτι ὁ Θεὸς παιδεύει καὶ μαστιγοῖ τὸν ὑπ' αὐτοῦ ἀγαπώμενον, καὶ οὕτως πρῶτος τοῦτο ἀκριβῶς, διότι τὸν ἀγαπᾷ.

Πολλοὶ τῶν χριστιανῶν διαγούσι βίον ἐσκοτισμένον, ἔχοντες τάσιν πρὸς τὴν ἀπόγνωσιν, ἐνθὺ δ' ἐνδεδυμένους τὴν ἐλπίδα βλέπει τὰ πάντα ῥόδινα, ὁ ὑπὸ τοῦ φόβου κατελιημμένος φέρει τὸ ἐνδύμα τῆς ἀποθαρρύνσεως καθ' ὅλον τὸν βίον μέχρι τῆς εἰς τὴν οὐράνιον πατρίδα ἀφιξέως του. Εἶνε ἀληθὲς ὅτι ἡ θεία χάρις ἢ τὰ ἀσθενῆ θεραπεύουσα καὶ τὰ ἐλλείποντα ἀναπληροῦσα δὲν μεταβάλλει τὴν ἰδιοσυγκρασίαν ἐκάστου δὲν καθιστᾷ τὸν φλογματικὸν ὀρμητικόν, οὐδὲ τὸν ἀναιμικὸν αἱματώδη· ἀλλ' ἐν τοῦτοις παρέχει εἰς πάντα τὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ τὴν δύναμιν τοῦ νὰ ἦνε ἀνώτεροι τῶν φυσικῶν τούτων ἰδιοτήτων, ἐκτελοῦντες οὐχὶ τὰς ὑπαγορεύσεις τῶν ἰδίων συναισθημάτων, ἀλλὰ τὰς ἐπιταγὰς τοῦ ἀνωτάτου χριστιανικοῦ ἀξιώματος τῆς πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τὸν πλησίον ἀγάπης. Πολλοὶ διερχοῦνται ὡς οικονομικὰς δυσχερείας. Τὰ τοῦ ἐμπορίου των χωλαίνουσι, καὶ αἱ πρῶσοδοὶ των περιέστησαν εἰς τὸ μηδέν. Διέρχονται οἱ ταλαίπωροι σκοτεινὰς ἡμέρας, ἀλλ' οὐχὶ σκοτεινὰς εἰς τοιοῦτον βαθμὸν, ὥστε νὰ λησμονήσωσι τὰς ἐπαγγελίας τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ διέλθωσι ταύτας μετὰ θάρρους καὶ καρτερίας. Οἱ τοιοῦτοι ἔρασκον νὰ λαμβάνωσιν ὑπ' ὕψι πλείστους βίους χριστιανούς, οἵτινες ἐν τῷ μέσῳ τῆς εὐτυχίας καὶ τοῦ πλούτου θωροῦσιν ἑαυτοὺς δυστυχεῖς καὶ καταπτώσιν εἰς ἀπόγνωσιν. Οἱ ἀντίθεοι ἄνεμοι καὶ τὰ ἄγρια κύματα τοῦ βίου πρῶτος νὰ ὠθῶσι πάντα ἀληθῆ χριστιανὸν νὰ ζητῇ ἀσφάλειαν εἰς τὴν ἀκρόπολιν τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως. Ὅταν τὰ ἐπιγεία ἀγαθὰ καταποντίζωνται καὶ ἐξαφανίζωνται, ἐνθὺς ἀναφαίνονται τὰ οὐράνια καὶ ἄφθαρτα καὶ τὸ θάρρος τοῦ χριστιανοῦ διαλάμπει δι' ἀγλης ἀπαρμιλλῶν ἐν τῷ μέσῳ τοῦ σκότους τῆς ἐπιγείου δυστυχίας. Ὅσῳκις δεινὴ τρικυμία τοῦ βίου καταποντίζει τὸ σκάφος τῶν ἐπιγείων ἀγαθῶν, ὁ χριστιανὸς δὲν ἀπελπίζεται, ἀλλ' ἀτενίζων εἰς τὸν οὐρανὸν διακρίνει ἐκεῖ διὰ τῶν ὀφθαλμῶν τῆς πίστεως πλοῦτον ἀποκείμενον δι' ἑαυτὸν. Ὁ εὐδυνά-

θητος ἄνθρωπος, ὁ ἄνθρωπος ὁ ἔχων ἐν ἑαυτῷ τὸν Κύριον, καὶ περιεκείμενος τὴν φαινητὴν ἀτυχεσίαν τῆς ἀγάπης, εἶνε εἰς ἑκατομμυριοῦχος τοῦ οὐρανοῦ.

Ἐδρισκόμεθα συνήθως εἰς μεγάλας περιπλοκάς ἀπέναντι τῆς πορείας τοῦ βίου, ἢν ἔχομεν νὰ ἀκολουθήσωμεν. Ὅταν ἔχομεν φῶς ἐνκόλως δυνάματα νὰ περιπατῶμεν ἐν τῷ φωτί, ὁ περιπατῶν ἐν σιταθερῇ μεσημβρίᾳ δὲν εἶνε δύσκολον νὰ βλέπῃ καὶ νὰ διερχῆται καὶ τὴν πλεόν δύσβατον καὶ ἀκανθώδη ὁδόν. Τὸ δύναντιον δύσκολον εἶνε νὰ περιπατῇ τις ἐν τῷ σκότει· ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει δὲν μεταχειρίζεται τὴν ὕψασιν, ἀλλὰ τὴν πίστιν. Ἐν μέσῳ τοῦ βαθυτάτου σκότους ἐμπιστεύεται ἑαυτὸν εἰς τὸν Θεόν τότε περὶ τὴν τετάρτην φυλακὴν τῆς νυκτὸς ἐμφανίζεται εἰς ἡμᾶς ὁ Κύριος, περιπατῶν ἐπὶ τῶν ὑδάτων, καὶ ἀναφωνεῖ εἰς ἡμᾶς· «Θαρσεῖτε ἐγὼ εἰμι, μὴ φοβεσθε». Ἡ ἀπαλλαγὴ καὶ ἡ ἀπολύτρωσις κατέρχεται οὐρανόθεν κατὰ τὴν ὄραν τοῦ δεινοτέρου κινδύνου. «Φυλάσσει Κύριος τὰς ψυχὰς τῶν δούλων αὐτοῦ· ἐκ χειρὸς ἀμαρτωλοῦ φύσειται αὐτοῦς. Ὁ ὁ ἀνέτειλε τὸ φῶς καὶ ἵψασιν καὶ τοῖς ἐν σκότει· ὅταν διερχόμεθα τὴν ὁδὸν τοῦ καθήκοντος, τὸ φῶς κρύπτεται εἰς τὰ δύσβατα μέρη, καὶ ἐκεῖθεν ἴσπει τὰς ἀκτῖνας του. Ἐν τῷ σκότει ὁ χριστιανὸς ὀφείλει νὰ ζητῇ τὸ βραχίονα τοῦ οὐρανοῦ Πατρὸς, καὶ ἐπ' αὐτοῖς στηριζόμενος δύναται νὰ ὀδεύῃ ἀπροσκόπτως ἐπὶ τῇ πεποιθήσει, ὅτι οὐδέποτε ὁ ἰσχυρὸς ὀδτος βραχίων θά ἀπαυδήσῃ.

Ὁ μέγιστος θρίαμβος τῆς πίστεως εἶνε ἡ ἐμπιστεσύνη τις ἐν ἄραις συμφορῶν εἰς τὸ Πανάγαθον Θεόν. Ἄδυνατοῦμεν νὰ ἀνακαλέσωμεν τὰ κτήια τῶν παθημάτων ἡμῶν, καθόσον ὁ οὐράνιος ἡμῶν Πατὴρ δὲν συμβουλεύεται ἡμᾶς πρὶν ἢ ἐπέλθῃ ἡ δοκιμασία, οὐδ' ἐξηγεῖ εἰς ἡμᾶς τὸ διατὶ ἐπιτρέπει ταύτην. Ἐγὼ τὴν ἀπόλυτον κυριότητα ἐπ' ἡμᾶς καὶ ἐπομένως ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ὑποβάλλῃ ἡμᾶς εἰς δοκιμασίας, ὅτε μὲν ἀφήνω ἡμᾶς νὰ διερχώμεθα ἐν μέσῳ σκιᾶς θανάτου, ὅτε δὲ ὀδηγῶν ἡμᾶς ἐν ἀνθεσιφύτων λειμώνων. Ἐνεργεῖ θεόντως εἰς ἡμᾶς, ὥστε τὸ δυσχερότερον μέρος τῆς ἐπιτήρης πορείας ἡμῶν ἀποβαίνει καὶ τὸ ὀφθαλμώτερον. Ἐν τῷ σκότει ἡ κόρη τοῦ ὀφθαλμοῦ τῆς πίστεως διαστέλλεται καὶ ἀνακαλύπτει ἐν τοῖς κοίμασι τοῦ Κυρίου ἀγλήνη καὶ κάλλος νύμφης, ἢν ἠδυνάται πρότερον νὰ διακρίνῃ. Ἡ δεδοκιμασμένη ψυχὴ τότε μάλλον πληροῦται ἐλπίδος καὶ τότε μάλλον καταλαμβάνει τὴν ἀναλλοίωτον ἀγάπην Ἐλεῖνου, ὅστις προνοεῖ περὶ ἡμῶν. Οἱ θέλοντες λοιπὸν νὰ διδαχθῶσι τὰ δυσκολότερα μαθήματα καὶ νὰ λύσωσι τὸ

ἰψηλότερα ζητήματα ἐν τῷ σχολείῳ τοῦ Θεοῦ ἐς φέρασιν εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς ψυχῆς τὰς ἰανθάστους διόπτρας τῆς πίστεως διὰ τούτων θά ἦνε ἀσφαλτέστεροι ἐν ὄρῳ μεσονυκτίου κότες, ἢ ἐν σταθερῇ μεσημβρίᾳ, στεροόμενοι οὕτων. Ἄς προχωρῶμεν λοιπὸν ἀφόβως ἐν ἔσπ τοῦ σκότους καὶ τῆς ὀδύνης, καὶ ἐὰν τὰ ἀκρῶνα μᾶς ἐρχοῦνται τὸ ἐσπέρας, ἢ χαρὰ καὶ φαιδρότης θά περιβάλλῃ ἡμᾶς τὸ πρωὶ τῆς ἐλλούσης ν' ἀνατείλῃ αἰωνίου ἡμέρας.

Δ. Μαρτύρος, καθηγητής.

ΕΚ ΤΗΣ

ΠΑΡΑΒΟΛΗΣ ΤΟΥ ΛΑΧΥΤΟΥ ΥΙΟΥ

(Λουκᾶ κεφ. Ε'. στίχ. 12—24)

Α'.

Ὅσο κ' ἂν εἴμ' ἀμαρτωλός, ὅσον Πλάστη ὅσο καὶ νὰ πταίσω κἂν μὲ σιγμῇ γενθ' καλὸς δακρύσω καὶ προσπέσω, μ' ἀνοίγεται ὁ Παράδεισος γὰρ νὰ εἰσθῶ καὶ πάλι ἰστὴν Θεϊκῆ Του ἀγάπῃ!

Ποῦ γλῶσσα ἐμπόρα νὰ εἰπῇ ἔς ἐμὲ τὸν σκοτισμένο, εἰς τὴν ψυχὴ μου ὅτι θά ἐμβῇ φῶς πάλιν ἀγασμένο! ὅτι ἐγὼ ποῦ ἀσάτευσα τὰ Θεϊκὰ Του δῶρα, πῶς μ' ἀγαπᾷ καὶ τώρα;

Τὸ εἶπ' ἡ γλῶσσα τοῦ Χριστοῦ, ποῦ ἔχυσε τὸ αἷμα ἔσ' ἔργο ξύλο τοῦ Σταυροῦ μὲ τὸ ἀγκαθῆντο στέμμα, ὁ Βασιλεὺς τῆς Πλάσης Του! γὰρ μᾶς τὰ πλάσματά Του ἔς τὸν Κόσμον ἐδῶ κάτω!

Ἦτανε, εἶπε, δυὸ παιδιὰ π' εἶχαν χροσὸ πατέρα· νύκτα εἶχε τὸνα ἔς τὴν καρδίαν καὶ τ' ἄλλο εἶχε μέρα! Κι' ὁ μαυρὸς γυιὸς βουλήθημε τὸ σπῆτι τους ν' ἀρίση ἄλλοῦ νὰ πᾶ νὰ ζήσῃ!

Ἦ Πατέρα τὴν κληρονομίαν δός μου, γιατί θά φύγω... νὰ ἔχω θέλω ἐλευθερίαν τοὺς φίλους μου νὰ σμῖρω! Ἐἴπεν ὁ μαυρὸς κ' ἔλαβε παρὰ πολλὰ καὶ πάει μακρὰ νὰ τὰ σκορπάῃ!

Β'.

Ἐνὸς τραγοῦδια καὶ χοροὶ ξευύκταις ἀσωταίαις ὅτι κακὸς θνητὸς ἴμορετὶ τοῦ κόσμου τῆς μορφῆς ὁ ἄσωτος τῆς ἐκαμῆ, ὅσο ποῦ ἀκατορθώθη... τὸ χρῆμά του κ' ἐσώθη!

Ἐκὼτὰ εἰς αὐτὰ καὶ λιμικὴ ἰστὴν χώρα ἦλθε μεγάλη! δὲν εἶχε ὁ ἄσωτος ψαμὶ ἰστὸ στόμα του νὰ βάλῃ! οἱ φίλοι του τὸν ἔφισαν, ἐρημασμένους τρέχει... κἂν ἕνα πλιὸ δὲν ἔχει!

Ἐκρῶναι, τρέμει καὶ πεινᾷ δουλειὰ τέλος ἐβρίσκει... χοίρους νὰ βόσκη ἰστὰ βουναὶ καὶ τὴν κοιλιὰ του πρίσκει μὲ τὴν τροφὴ τῶν χοίρων του! Ὁ δύστυχὸς πῶς ζῶσε καὶ τώρα πῶς περνοῦσε!

Γ'.

ἘΠοῦς δὲν ἴπερασε καιρὸς ἀφ' ὅτου μιὰν ἡμέρα ἐσυλλογίσθη μοναχὸς τὸν ἀκριβὸ Πατέρα! Τοῦλθαν ἰστὰ μάτια κλάμματα, παρᾶπονο μεγάλο, π' ἀδύνατο νὰ ψάλλω!

ἘἌχ, πόσοι δοῦλοὶ Του ἐκεῖ πετοῦνε τὰ κομμάτια... κ' ἐγ' ὁ μωρὸς χωρὶς ψαμὶ... μὲ δακρυσμένα μάτια ὅς σηκωθῶ μονάχως μου νὰ πάω ἔς τὸν Πατέρα πάλι νὰ ἰδῶ ἡμέρα!

Ἐνὰ τοῦ εἰπῶ γονατιστὸς: Πατέρα μ' ἐσπλαχνίσου! ἐγῶμαι ὁ ἀμαρτωλὸς Σου γυιὸς ἀνάξιος γὰρ παιδί Σου! ἔς τὸ σπῆτι Σου βίμως ἔφησε κἂν δοῦλός Σου νὰ ζήσω κ' ἰδῶ νὰ ξεψυχήσω!

Δ'.

ἘἘὰν φτερονόνητο πουλλὴ πετᾷ ἔς τὸ πατρικὸ του μακρὰ ἐτυχὲ νὰ ἰδῇ, πρὶν φθάσῃ, τὸν ὄμιλό Του ὁ σπλαχνικὸς Πατέρας του καὶ... τρέχει ἔς τὸ λαμὸ του καὶ τὸν φιλεῖ σὰν γυιὸ Του!

» Κλαίει ὁ ἄσωτος σκυφτός
 Πατέρα μου, ἐσπλαγίσου !
 Ἐγὼμαι ὁ ἁμαρτωλὸς Σου γυῖος
 ἀνάξιος γιὰ παιδί Σου !
 Ἔς τὸ σπῆτί Σου ἕμας ἄφες μὲ
 κἄν δοῦλός Σου νὰ ζήσω,
 εἰδὼ νὰ ξεφυγῆσω ! »

» Τότε ὁ Πατέρας μὲ χαρὰ
 προστάζει καὶ δακρύζει·
 Στολίδια φέρτε γιορτερά
 ἔς τὸ γυῖό μου, ὅ,τι ἀξίζει,
 νὰ στολισθῆ καλλιτέρα
 ἔς τὸ χέρι τοῦ στολίδι
 φορέστε δακτυλίδι.

» Ἀπὸ τὰ νύχια ἕως τὴν κορφή
 στολίστε τὸ παιδί μας·
 γι' αὐτὸν ὁ μύσχος ἔς σφαγῆ
 κ' ἔς εὐφρανθ' ἡ ψυχὴ μας !
 γιὰτὶ νεκρὸν τὸν ἔλεγα
 καὶ σήμερ' ἀνεστήθη
 ἔςτὰ πατριὰ μου στήθη ! »

Ἐν Σπίεσις 20 Φεβρουαρίου 1892.

Ι. Γ. Γιαννοῦκος.

ΔΙΟΡΘΩΣΙΣ

Τὸ τελευταῖον δίστιχον τῆς σελ. 1256 τοῦ
 θ' ἀριθμοῦ τῆς «Ἀναπλάσεως» τοῦ εἰς τὸν
 ἀείμνηστον Ῥαγκαβῆν ποιήματος διόρθωσον
 οὕτω :

Ἡ κείνη τοῦ Θεοῦ, ἀντὶ κρατεῖ καὶ διαμένει
 ἀγλῆς δ' ἡ κείνη τῶν θ' ὡ η τ ὦ ν διασκηδαζομένη.

διότι ἀντὶ τῆς λέξεως τ ὦ ν θ ὡ η τ ὦ ν ἐπα-
 νληφθῆ κατὰ λάθος τυπογραφικῶν ἢ λέξεις
 τ ο ὦ θ ε ο ὦ, ὅπερ καταστρέφει τὴν ἔννοιαν.

Οἱ κ. κ. ἀνταποκριταὶ τοῦ περιοδι-
 κοῦ ἡμῶν παρακαλοῦνται θερμῶς νὰ συλλέ-
 ξωσι τὰς καθυστερουμένας συνδρομὰς τοῦ ἤδη
 λήξαντος ἔτους, ἕνα δὲ ἀποστείλωσιν ἡμῖν καὶ
 τὰ στελεχῆ τῶν προσωρινῶν ἀποδείξεων, ἵνα
 ἀκαθάρτιστον τοῦς λογαριασμοὺς αὐτῶν. Δέον
 νὰ σημειώσωσιν ἐδυναγνώστως τὰ δυνάματα τῶν
 τε πληρωσάντων καὶ τῶν μὴ θελόντων νὰ ἀπο-
 τίσωσι τὴν συνδρομὴν αὐτῶν διὰ τὰ περιεχόμενα.
 (Ἐν τοῦ Γραφείου τοῦ ταμείου).

Οἱ κ. κ. συνδρομηταὶ οἱ λαμβάνοντες τὸ
 φύλλον κατ' εὐθείαν ἐκ τοῦ γραφείου τοῦ Πε-
 ριοδικικοῦ, μὴ ὑπαρχόντων ἀνταποκριτῶν ἐν ταῖς
 πόλεσιν, ἐν αἷς διατρέβουσι, καὶ μὴ ἀποτίσαν-
 τες εἰσέτι τὴν δεκάδραχμον συνδρομὴν αὐτῶν

τοῦ ἤδη λήξαντος ἔτους, καίτοι δι' ἐπιστολῶν
 τῆς διευθύνσεως παρακληθῆσαν πρὸς τοῦτο, οὐχ
 ἦντο καὶ αὐτῶν παρακαλοῦνται θερμῶς γὰ ἀπο-
 στείλωσι τὴν συνδρομὴν αὐτῶν, διότι εἶνε
 ἂ δ ι κ ο ν νὰ ὑποβαλλώμεθα εἰς κόπους καὶ
 δοπάνας. Δηλοῦμεν δὲ ὅτι θὰ ἀναμένωμεν μέ-
 χρι τέλους Μαρτίου τὴν εἰσπραξὴν τῶν
 καθυστερουμένων, ὅτε θὰ ἐνεργήσωμεν τὰ δε-
 οντα, διακόποντες τὴν ἀποστολὴν τοῦ φύλλου
 εἰς τοὺς δυστροποῦντας συνδρομητὰς τοῦ Πε-
 ριοδικικοῦ.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Βενετῖαν κ. Ι. Σακλτ. δρ. 26. — Καλλονὴν Σεβ.
 ἀγ. Μεθόμνης κ' Νέκηφόρ. φρ. χρ. 140. — Ναύπλιον.
 Ἰ. Μον. Ἰαλάντ. δρ. 10, Ἰ. Μον. Καρακαλ. δρ. 10.
 — Λοιδίνον. κ. Ἄγ. Μοσχόβ. σελ. 10 — Ἀλεξάν-
 δρειαν κ. Α. Συνοδ. φρ. 25. — Ἀμισόν. πανιερ. κ.
 Ν. Σακόπ. φρ. 10. — Συρράκον. κ. Α. Δ. Κοντακ.
 δρ. 10. — Βόλον. κ. Α. Δουκ. δρ. 13,30. — Κρή-
 νην κ. κ. Νεοφ. ἀρχ. φρ. 10, Γ. Κομμ. φρ. 10, Θ.
 Στεργ. ἡγομ. φρ. 10, Γ. Ἄγγελ. φρ. 10, Ε. Παν-
 τατζ. φρ. 10, Σταμ. ἰατρ. φρ. 10, Ν. Πίπαρ. φρ. 10
 Α. Καρᾶ Μιχ. φρ. 10, Η. Παντελ. φρ. 13,30, Α.
 Κονστογλ. φρ. 3,30. — Παζοῦς. κ.κ. Α. Σ. Περ. δρ.
 10, Ἄλ. Μπόγδ. δρ. 10. — Ναύπακτον. πανιερ. κ.
 Δαβὶδ δρ. 10. — Ἰαρκάναν πανοσ. Χρ. Παπανδρέου
 δρ. 10. — Ἀλεξάνδρειαν. κ. Α. Σου. φρ. 24. — Βιάν-
 νην. πανοσ. Φ. Γιάνν. φρ. 10 καὶ δρ. 100. —
 Κων)πολιν κ. Γ. Καψ. φρ. 562,40. — Ταϊγάνιον
 κ.κ. Ι. Διαμαντ. ρουβλ. 7,20, Ν. Γιουρδ. ρουβλ. 3,60,
 Γ. Καρπουζ. ρουβλ. 3,60, Κ. Κοκωσλ. ρουβλ. 3,60.
 — Οὐδέμπαρ κ. Ο. Γολσμ. δρ. 13. — Ἀλεξάνδρειαν
 κ. Α. Συνοδ. φρ. 13. — Καλάμας. κ. Π. Σαρ. δρ. 10.
 — Κρεσταινήν. κ. Γ. Ρουσ. δρ. 6. — Σπάρτην. Παν.
 κ. Μ. Σακελλαρ. δρ. 10, Π. Χατζουλ. δρ. 10. — Σε-
 λιτσάνην. κ. Α. Ἰσερ. δρ. 10. — Σάμιον σελ. κ.
 Γαβρ. φρ. 33,30, παν. Κυρίλ. ἡγομ. φρ. 13,30, κ.
 Γ. Μαρκ. φρ. 13,30, κ. Ι. Ἰωάνν. φρ. 13,30, κ. Α.
 Τσακίρ. φρ. 13,30, παν. Γ. Φιαμ. φρ. 10, κ. Α.
 Νικολ. φρ. 10, Ι. Κουδων. φρ. 10, κ. Στ. Ζεπ. φρ. 15,
 κ. Β. Γαρουφ. φρ. 15, κ. Α. Καρπ. φρ. 15. — Πρέ-
 δεζαν. κ. Α. Μιαμ. φρ. 13,30, κ. κ. Γιούδ. Β. Τσακ.
 φρ. 13,30. — Βόλον. κ.κ. Ε. Οἰκονομ. δρ. 10, Ἄγ.
 Ἀποστ. δρ. 10, Γ. Κουτσογ. δρ. 10, παν. Ζωσ. Ἐ-
 σφιγμ. δρ. 13,30. — Ἄγιον Ὄρος. παν. Χ. Δαυρ.
 φρ. 37. — Λίβερπουλ. κ. Ν. Ζερβ. σελ. 8. — Ἰε-
 ρουσαλήμ. Μακαρ. Πατρ. Ἱεροσολ. κ. Γεράσιμ. δρ.
 125. Θερμῶς εὐχριστίας πρὸς τοὺς κυρίους ἀνταπο-
 κριτὰς καὶ συνδρομητὰς.

Τύποις Ἀ. Κολλαράκη καὶ Ν. Τριανταφύλλου
 — Κάτωθεν τοῦ Δημαρχείου —